

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ (πρώην VII ΤΜΗΜΑ)

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 23 Ιουνίου 2020, με την ακόλουθη σύνθεση: Άννα Λιγωμένου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Κωνσταντίνος Εφεντάκης (εισηγητής) και Δημήτριος Τσακανίκας, Σύμβουλοι, Ευθύμιος Καρβέλης και Ιωάννα Ευθυμιάδου, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, ως νόμιμος αναπληρωτής της Γενικής Επιτρόπου, η οποία είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Ιωάννης Αθανασόπουλος, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 30.12.2013 (Α.Β.Δ. 7/14.1.2014) έφεση και τους από 22.10.2015 (Α.Β.Δ. 2911/23.10.2015) πρόσθετους λόγους αυτής:

Του ..., κατοίκου ...(οδός ...), ο οποίος παραστάθηκε διά του πληρεξούσιου δικηγόρου του Δημητρίου Φινοκαλιώτη (Α.Μ./Δ.Σ.Θ. 7894),

κατά α) του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Σπυριδούλας Θωμοπούλου, **β)** του Δήμου ..., όπως

νομίμως εκπροσωπείται, που παραστάθηκε με δήλωση του πληρεξούσιου δικηγόρου του Δημητρίου Στράνη (Α.Μ./Δ.Σ.Α. 11856), και

κατά της 3/16.10.2013 καταλογιστικής πράξης του Προϊσταμένου της Ομάδας Ελέγχου του Δήμου ... Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο του εκκαλούντος, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης και των πρόσθετων λόγων αυτής.

Την εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, που ζήτησε την απόρριψή τους.

Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε τη μερική παραδοχή της έφεσης και των πρόσθετων λόγων αυτής.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη, μέσω της πλατφόρμας e:Presence.gov.gr, σύμφωνα με τα άρθρα 295 παρ. 2 και 349 παρ. 1 του ν. 4700/2020 (Α' 127/29.6.2020).

Αφού μελέτησε τη δικογραφία

Σκέφθηκε κατά τον νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

I. Με την κρινόμενη έφεση, όπως αυτή αναπτύσσεται με τα από 17.10.2018 και 30.6.2020 νομίμως κατατεθέντα υπομνήματα, ζητείται η ακύρωση της 3/16.10.2013 πράξης του Προϊσταμένου της Ομάδας Ελέγχου του Δήμου ... Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία ο εκκαλών καταλογίσθηκε, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με άλλα πρόσωπα, με το ποσό των 7.398.785,93 ευρώ, που φέρεται ότι συνιστά έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου

..., για τη χρήση του οικονομικού έτους 2002, κατά το οποίο ο εκκαλών είχε διατελέσει Δήμαρχος, καθώς και με τις αναλογούσες στο έλλειμμα αυτό προσαυξήσεις ποσού 10.506.276,02 ευρώ, ήτοι συνολικώς με το ποσό των 17.905.061,95 ευρώ, υπέρ του ως άνω Δήμου. Η ένδικη έφεση, για την οποία, με την 2/20.4.2016 Πράξη της Προέδρου του Τμήματος, είχε χορηγηθεί στον εκκαλούντα, σύμφωνα με τις αναλόγως εφαρμοστέες εν προκειμένω [βλ. άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981 «Περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (Α' 304), όπως ισχύει μετά τον ν. 3472/2006 (Α' 135)], διατάξεις του άρθρου 276 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Κ.Δ.Δ. - ν. 2717/1999, Α' 97), το ευεργέτημα της πενίας, με συνέπεια να μην απαιτείται η προκαταβολή παραβόλου, χωρίς, ωστόσο, αυτό να σημαίνει και την οριστική, ασχέτως της έκβασης της παρούσας δίκης, απαλλαγή του εκκαλούντος από τη σχετική υποχρέωσή του (βλ. την παρ. 6 του προαναφερόμενου άρθρου του Κ.Δ.Δ.), νομίμως επανεισάγεται προς συζήτηση, κατόπιν της εκτέλεσης των διαταχθέντων με την 1631/2019 προδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου τούτου. Με την ίδια δε απόφαση, στις ορθές σκέψεις της οποίας το Τμήμα παραπέμπει, κρίθηκαν μεν απορριπτέοι, ως απαράδεκτοι, οι από 22.10.2015 πρόσθετοι λόγοι της έφεσης αυτής, ως εκ της μη τήρησης εν προκειμένω της επιβαλλόμενης από το άρθρο 55 του π.δ/τος 1225/1981 προδικασίας, δεν αποκλείεται, όμως, όπως έγινε, περαιτέρω, δεκτό, η λήψη υπόψη από το Δικαστήριο του οικείου δικογράφου, του τελευταίου εκτιμωμένου ως υπομνήματος.

II. Σύμφωνα με τα άρθρα 25 παρ. 2 του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου [π.δ. 774/1980 (Α' 189) - βλ. ήδη άρθρο 44 παρ. 2 του Κώδικα

Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο (ν. 4129/2013, Α' 52)] και 54 παρ. 1 και 2 περιπτ. ε' του ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (Α' 247), όπως ίσχυαν κατά το κρίσιμο εν προκειμένω οικονομικό έτος 2002, αυτός που επιλαμβάνεται, με οποιονδήποτε τρόπο, της διαχείρισης χρημάτων που ανήκουν σε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης αποκτά την ιδιότητα του υπολόγου και υποχρεούται αφενός σε λογοδοσία, αφετέρου στην αναπλήρωση κάθε ελλείμματος που διαπιστώνεται στη διαχείρισή του, ευθυνόμενος για κάθε πταίσμα, δηλαδή, και για ελαφρά αμέλεια, η οποία, μάλιστα, τεκμαίρεται, απαλλάσσεται, επομένως, μόνον εάν ο ίδιος επικαλεσθεί και αποδείξει ότι καμία απολύτως υπαιτιότητα, ως προς την επέλευση του ελλείμματος, δεν τον βαρύνει. Σε περίπτωση δε που η υπαιτιότητά του εξικνείται μέχρι του βαθμού της βαρείας αμελείας ή του δόλου, καταλογίζονται σε βάρος του υπολόγου, πέραν του ποσού του ελλείμματος, και οι εκάστοτε οριζόμενες από τις διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ν.δ. 356/1974, Α' 90), προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής.

III. Α. Κατά την έννοια του άρθρου 12 του ν.δ/τος 1264/1942 «Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των διατάξεων περί Οικονομικής Επιθεώρησης» (Α' 100), που κυρώθηκε και διατηρήθηκε σε ισχύ με την 312/1946 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου (Α' 188), την ίδια με τον υπόλογο ευθύνη υπέχει και κάθε συνευθυνόμενο στην πρόκληση του διαχειριστικού ελλείμματος πρόσωπο, ήτοι και εκείνο που, χωρίς να είναι υπόλογος το ίδιο, συνέβαλε αποφασιστικά και επενήργησε άμεσα στη δημιουργία του ελλείμματος. Δοθέντος δε ότι τέτοια αποφασιστική συμβολή και άμεση επενέργεια στην πρόκληση του ελλείμματος

μπορεί, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, να προκύπτουν και από την κατάδηλη εκ μέρους του ανωτέρω προσώπου ανοχή παράνομων ενεργειών, εφ' όσον αυτό είχε τη νομική υποχρέωση αποτροπής τους, **συνυπεύθυνος στη δημιουργία ελλείμματος, συγκαταλογιζόμενος με τον υπόλογο, θεωρείται και ο υπηρεσιακός παράγων που, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις ελεγκτικών φορέων ή υπαλλήλων της υπηρεσίας του, δεν έλαβε τα κατάλληλα μέτρα αποτροπής των, συναφών με την πρόκληση του ελλείμματος, διαχειριστικών παρατυπιών, αν και όφειλε, ως εκ της υπηρεσιακής του ιδιότητας, να προστατεύει τη δημόσια περιουσία.**

B. Με την παρ. 1 του άρθρου 114 του ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (π.δ. 410/1995, Α' 231), ο δήμαρχος ορίζεται ως προϊστάμενος των υπηρεσιών και υπαλλήλων του δήμου, αναλαμβάνοντας την εξ αυτού επαγόμενη δημοσίου δικαίου υποχρέωση να διασφαλίζει τη σύννομη λειτουργία των διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών του και, συναφώς, την κατά τον νόμο και τον προϋπολογισμό διάθεση των οικείων πιστώσεων και την τήρηση της νόμιμης διαχειριστικής διαδικασίας κατά την εκτέλεση των δαπανών.

Οφείλει, συνεπώς, ο δήμαρχος να μεριμνά για τη συμμόρφωση των υπηρεσιών και υπαλλήλων του δήμου προς τις απορρέουσες από τη νομοθεσία υποχρεώσεις τους, ιδίως, στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται η κατ' επανάληψη παραβίαση ή καταστρατήγηση των προβλεπόμενων διαχειριστικών διαδικασιών.

Γ. Ως εκ των προαναφερόμενων νομικών υποχρεώσεων του δημάρχου, οι οποίες, ως γενικής φύσεως, **δεν εκχωρούνται**, έστω και εάν, σύμφωνα με το άρθρο 115 του ίδιου ως άνω Κώδικα, επιμέρους αρμοδιότητές του έχουν μεταβιβασθεί

στους αντιδημάρχους που τον επικουρούν, η παράλειψη άσκησης των εποπτικών καθηκόντων του δημάρχου και η κατάδηλη εκ μέρους του ανοχή παρεκκλιουσών διαχειριστικών πρακτικών, για τις οποίες επανειλημμένως και αρμοδίως έχει ενημερωθεί, καθιδρύουν ευθύνη του για το επελθόν, συνεπεία των εν λόγω παρατυπιών, έλλειμμα. Για την απόδοση, επομένως, στον δήμαρχο της ιδιότητας του συνευθυνομένου, δεν απαιτείται η δράση του να εντάσσεται κατά νόμο σε ειδική διαδικασία παραγωγής πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες, αλλά αρκεί η διαπίστωση, διά της επαναλαμβανόμενης παράλειψής του να παρέμβει προς αποτροπή των συγκεκριμένων έκνομων διαχειριστικών ενεργειών που του έχουν προσηκόντως γνωστοποιηθεί, της σιωπηρής συναίνεσής του στη συντέλεσή τους, η οποία, ενόψει της αρμοδιότητας του δημάρχου να προϊσταται των υπηρεσιών και υπαλλήλων του δήμου και να διασφαλίζει τη σύννομη διάθεση των πόρων του, εξομοιούται με άτυπη έγκριση των ενεργειών αυτών και, ως εκ τούτου, έμπρακτη συμμετοχή του ιδίου στη διεξαγωγή της διαχειριστικής διαδικασίας. Συνιστά δε η κατά τα ανωτέρω στοιχειοθετούμενη άτυπη έγκριση των έκνομων διαχειριστικών ενεργειών και συμμετοχή του δημάρχου στη διαχειριστική διαδικασία πρόσφορη αιτία επέλευσης του ελλείμματος, ακόμη και στην περίπτωση που μεταξύ της ανοχής που ο δήμαρχος επέδειξε και της δημιουργίας του ελλείμματος παρεμβάλλονται πράξεις ή παραλείψεις άλλων προσώπων που εμφανίζονται ως εγγύτερες αιτίες πρόκλησής του, όταν οι χρονικά μεταγενέστερες πράξεις δεν είναι αυτοτελείς, αλλά συνιστούν αναμενόμενο και προβλέψιμο αποτέλεσμα των προηγηθεισών παραλείψεων, με αποτέλεσμα να συγκροτούν αλυσίδα αιτιώδους διαδρομής, επιφέρουσες από κοινού το έλλειμμα (βλ. 2014/2020 Ολομ. Ελ. Συν.).

IV. Ως καταλογιστέο έλλειμμα διαχείρισης χρηματικού, σύμφωνα με το άρθρο 56 του ν. 2362/1995, νοείται κάθε επί το έλαττον αδικαιολόγητη διαφορά, η οποία διαπιστώνεται μεταξύ του χρηματικού ποσού που έπρεπε να υπάρχει σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, με βάση τους τηρούμενους λογαριασμούς και τα νόμιμα διαχειριστικά στοιχεία, και εκείνου που πράγματι υπάρχει, συνεπώς, και κάθε πληρωμή που ενεργήθηκε είτε χωρίς πλήρη και νόμιμα δικαιολογητικά, είτε χωρίς να έχουν τηρηθεί οι νόμιμες διαδικασίες για την πραγματοποίησή της (βλ. 1913/1992, 1051/1995, 169/2005, 4689/2013, 1808/2014 κ.ά. Ολομ. Ελ. Συν.). Όταν πρόκειται δε για τη χρηματική διαχείριση πρωτοβάθμιου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, τη δημιουργία ελλείμματος, κατά την ανωτέρω έννοια, συνεπάγεται η μη τήρηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο β.δ. της 17.5/15.6.1959 «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων» (Α' 114) και, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 12, 13, 20, 21 παρ. 3, 22, 23, 25 και 60 αυτού, σύμφωνα με τα οποία, για τη διενέργεια των δημοτικών δαπανών, απαιτείται, αφού προηγηθεί η ανάληψη της σχετικής υποχρέωσης και η εκκαθάριση της δαπάνης, η έκδοση από το δήμαρχο ή τον αντιδήμαρχο, στον οποίον έχει τυχόν μεταβιβασθεί η οικεία αρμοδιότητα, χρηματικού εντάλματος πληρωμής, που προσυπογράφεται από τον προϊστάμενο της λογιστικής υπηρεσίας του δήμου και εν συνεχεία αποστέλλεται, μαζί με τα νόμιμα δικαιολογητικά, από τα οποία πρέπει σαφώς να προκύπτει το δικαίωμα του πιστωτή, στο δημοτικό ταμείο, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πληρωμή.

V. Από όσα προεκτέθηκαν, αναφορικά με την έννοια του διαχειριστικού ελλείμματος, καθίσταται σαφές ότι έλλειμμα, σύμφωνα με τον νόμο, θεωρείται

τόσο το ουσιαστικό, ήτοι το πραγματικό, το οποίο συνεπάγεται ισόποση ζημία στη δημόσια διαχείριση, όσο και το τυπικό, που δεν αντιστοιχεί σε πραγματική ζημία και η δημιουργία του οφείλεται αποκλειστικώς σε τυπικές παραλείψεις που λαμβάνουν χώρα είτε κατά τη διαδικασία που προηγείται της διενέργειας δαπανών, είτε κατά τη διαδικασία που έπεται και αφορά στην εκκαθάριση και ενταλματοποίησή τους και στην έκδοση των οικείων τίτλων πληρωμής. Σε περίπτωση, πάντως, διαπίστωσης τυπικού ελλείμματος, το οποίο υφίσταται σε περίπτωση της μη τήρησης των νόμιμων διατυπώσεων καταβολής των δαπανών, ο καταλογισμός των ευθυνόμενων προσώπων πρέπει να τελεί σε σχέση εύλογης αναλογίας με τη βαρύτητα της δημοσιονομικής παράβασης και να μην υπερβαίνει τον επιδιωκόμενο, με τη θεσμοθέτηση της ειδικής δημοσιολογιστικής ευθύνης τους, σκοπό του νομοθέτη, που συνίσταται στη διασφάλιση της σύννομης διάθεσης του δημοσίου χρήματος για την κάλυψη υφιστάμενων αναγκών των δημόσιων φορέων. Δεν πρέπει, δηλαδή, ο καταλογισμός να αντιβαίνει στη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος), ειδικότερη έκφραση της οποίας αποτελεί η αρχή της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ του εξυπηρετούμενου σκοπού δημοσίου συμφέροντος και της διά του καταλογισμού επιχειρούμενης επέμβασης στο πληττόμενο και προστατευόμενο από τις διατάξεις του άρθρου 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου περιουσιακό δικαίωμα του καταλογιζόμενου. Ως εκ τούτου, πρέπει, στην περίπτωση αυτή, να ερευνάται από το Δικαστήριο ο βαθμός απόκλισης της συμπεριφοράς του υπεύθυνου για τη δημιουργία του ελλείμματος από τη δημοσιονομική νομιμότητα, ο βαθμός υπαιτιότητας και η βαρύτητα της

δημοσιονομικής παράβασης, καθώς και η τήρηση της απαιτούμενης εύλογης σχέσης αναλογίας μεταξύ του επελθόντος δημοσιονομικού αποτελέσματος και της βαρύτητας της δημοσιονομικής παράβασης με το καταλογισθέν ποσό, ούτως ώστε να διασφαλίζεται δίκαιη ισορροπία μεταξύ της επιβολής του καταλογισμού και του δικαιώματος στην περιουσία του καταλογιζομένου, το οποίο αναγκαίως πλήττεται στην περίπτωση που ο καταλογισμός δεν αντιστοιχίζεται πλήρως με ζημία στη δημόσια διαχείριση (βλ. 2014/2020 Ολομ. Ελ. Συν.).

VI. Σύμφωνα με το άρθρο 141 του π.δ/τος 1225/1981 «Περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (Α΄ 304), οι καταλογιστικές πράξεις των Κλιμακίων του Δικαστηρίου πρέπει να περιέχουν, πλην άλλων, «αιτιολογικόν», το ίδιο ισχύει δε, υπό το καθεστώς του ν. 4055/2012 «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής» (Α΄ 51), και για εκείνες των Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στους οποίους, με το άρθρο 79 του νόμου αυτού, έχει περιέλθει η αρμοδιότητα ελέγχου των απολογισμών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Ως εκ του νόμου αιτιολογητέα, επομένως, η εκδιδόμενη από Επίτροπο πράξη καταλογισμού πρέπει, αλλά και αρκεί στο σώμα της να περιλαμβάνει, έστω και συνοπτικώς, όλα τα ουσιώδη συγκεκριμένα περιστατικά, τα οποία, συμπληρούμενα από τα στοιχεία του φακέλου, στοιχειοθετούν την ιδιότητα του καταλογιζομένου ως υπολόγου ή συνευθυνομένου, την ύπαρξη και το ύψος του ελλείμματος, καθώς και τις ενέργειες του καταλογιζομένου που συνδέονται αιτιωδώς με τη δημιουργία του (βλ. 2264/2014 VII Τμ. Ελ. Συν.).

VII. Α. Ο προμνησθείς Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας (π.δ. 410/1995), όπως ίσχυε κατά το επίμαχο οικονομικό έτος, ορίζει, περαιτέρω, στο άρθρο 234 ότι: «1. Με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής (...) μπορεί να παρέχεται πάγια προκαταβολή σε βάρος του σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού. Με την απόφαση αυτήν ορίζονται: α. Οι δαπάνες που θα αντιμετωπισθούν από την πάγια προκαταβολή και το ύψος τους, στα όρια των πιστώσεων που έχουν εγγραφεί στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού. β. (...). γ. Ο δημοτικός (...) υπάλληλος στο όνομα του οποίου θα εκδοθεί το ένταλμα και ο οποίος θα ενεργεί τις πληρωμές σύμφωνα με έγγραφες εντολές του δημάρχου (...). 2. Ο δήμαρχος (...) μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών από την αρμόδια λογιστική υπηρεσία, εκδίδει ισόποσα χρηματικά εντάλματα σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού για κάθε δαπάνη. Τα χρηματικά εντάλματα εκδίδονται στο όνομα του δικαιούχου και σημειώνεται σε αυτά ότι η πληρωμή έγινε από την πάγια προκαταβολή». Συναφώς δε, στο άρθρο 35 του β.δ/τος της 17.5/15.6.1959 ορίζεται ότι: «1. Χρηματικόν ένταλμα παγίας προκαταβολής εκδίδεται κατά τας διατάξεις (...) του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος. 2. (...) 3. Ο διαχειριζόμενος την παγίαν προκαταβολήν υπάλληλος παραδίδει επί αποδείξει προσωπικώς εις τον δημοτικόν ταμίαν τα σχετικά δικαιολογητικά των γενομένων παρ' αυτού πληρωμών, άτινα δέον να είναι πλήρη από απόψεως νομιμότητος (...) 4. Ο δημοτικός ταμίας μετά τον έλεγχον των υποβληθέντων αυτώ δικαιολογητικών καταβάλλει εις τον διαχειριζόμενον την παγίαν προκαταβολήν ίσον χρηματικόν ποσόν προς ανανέωσιν αυτής, ίνα ούτω παραμένη εις χείρας τούτου πάντοτε το χορηγηθέν διά της αποφάσεως του συμβουλίου ποσόν. 5. Τα δικαιολογητικά ταύτα

μετά τον προσήκοντα έλεγχο παρά της αρμοδίας λογιστικής υπηρεσίας, υποβάλλονται (...) προς έγκρισιν των γενομένων δαπανών, μεθ' ο εκδίδονται ισόποσα χρηματικά εντάλματα εις βάρος των εν τω προϋπολογισμώ προβλεπομένων οικείων πιστώσεων δι' εκάστην των δαπανών τούτων και επ' ονόματι των πληρωθέντων δικαιούχων, γενομένης μνείας επί των χρηματικών ενταλμάτων ότι η πληρωμή εγένετο μέσω του διαχειριζομένου την παγίαν προκαταβολήν υπαλλήλου. 6. Κατά την λήξιν του οικονομικού έτους ο υπόλογος υπάλληλος καταθέτει το ληφθέν παρ' αυτού διά παγίαν προκαταβολήν ποσόν εις το δημοτικόν (...) ταμείον. 7. (...)».

Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, για την ανανέωση της πάγιας προκαταβολής, που έχει συσταθεί σε δήμο, απαιτείται η υποβολή από τον δημοτικό υπάλληλο, στον οποίον έχει ανατεθεί η διαχείριση αυτής, των δικαιολογητικών των δαπανών, που έχουν εξοφληθεί σε βάρος της πάγιας προκαταβολής. Ακολούθως, εάν τα εν λόγω δικαιολογητικά, αφού ελεγχθούν, διαπιστωθεί ότι είναι πλήρη και νόμιμα, ο ταμίας του δήμου καταβάλλει στον διαχειριστή της πάγιας προκαταβολής ποσό ίσο με τις πραγματοποιηθείσες πληρωμές και, εφ' όσον οι οικείες δαπάνες εγκριθούν, εκδίδονται τακτοποιητικά χρηματικά εντάλματα, επ' ονόματι μεν των δικαιούχων των δαπανών, με τη σημείωση, όμως, ότι η εξόφλησή τους έγινε από την πάγια προκαταβολή, Μετά δε τη λήξη του οικονομικού έτους, ο διαχειριστής της πάγιας προκαταβολής υποχρεούται να επιστρέψει στο δημοτικό ταμείο ολόκληρο το ποσό της, το οποίο, ως εκ της ανανέωσης της πάγιας προκαταβολής, με την προαναφερόμενη διαδικασία, πρέπει να βρίσκεται στην κατοχή του (πρβλ. 24/2018 VII Τμ. Ελ. Συν.)

Β. Στο άρθρο 6 του π.δ/τος 584/1975 «Περί του τρόπου και της διαδικασίας εξοφλήσεως των χρηματικών ενταλμάτων ή ετέρων τίτλων πληρωμής των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και εισαγωγής και αποδόσεως των υπέρ του Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων» (Α' 188) ορίζεται ότι: «1. Εφ' όσον παρά τω Ν.Π.Δ.Δ. λειτουργεί ιδία Ταμιακή Υπηρεσία, πάσαι αι κατά την εξόφλησιν του χρηματικού εντάματος πληρωμής ενεργούμεναι υπέρ του Δημοσίου και τρίτων κρατήσεις, εισάγονται εις τον προϋπολογισμόν του Ν.Π.Δ.Δ. υπό τον οικείον κωδικόν αριθμόν διά γραμματίου εισπράξεως. 2. Τα γραμμάτια εισπράξεως εκδίδονται βάσει συγκεντρωτικής καταστάσεως εις την οποίαν καταχωρούνται, αναλυτικώς και κατά χρονολογικήν σειράν εξοφλήσεως, αι ενεργηθείσαι εφ' εκάστου τίτλου πληρωμής κρατήσεις. 3. Αι ενεργούμεναι και εισαγόμεναι κατά τας διατάξεις των προηγουμένων παραγράφων του παρόντος άρθρου κρατήσεις, αποδίδονται εις το Δημόσιον ή τους τρίτους (...) δι' εντάματος πληρωμής επί του οικείου κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού του Ν.Π.Δ.Δ., εκδιδόμενου βάσει σχετικής αναλυτικής καταστάσεως κρατήσεων. 4. (...)».

Από τις παρατεθείσες διατάξεις, που δεν εθίγησαν από την επελθούσα, με το άρθρο 1 του ν. 578/1977 (Α' 106), αναβολή της έναρξης ισχύος των διατάξεων των άρθρων 13 και 20 του ν.δ/τος 496/1974 (Α' 204), κατ' εξουσιοδότηση των οποίων εκδόθηκε το ως άνω π.δ., δοθέντος ότι και η κατάργηση ακόμη της εξουσιοδοτικής διάταξης δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως - χωρίς ρητή, δηλαδή, περί του αντιθέτου ρύθμιση - την παύση της ισχύος των κανονιστικών πράξεων που έχουν εκδοθεί βάσει αυτής (πρβλ. 2/2014, 2591/2016 Ολομ. Ελ. Συν.), εφαρμόζονται δε κατ' αναλογία και στους οργανισμούς της πρωτοβάθμιας τοπικής

αυτοδιοίκησης, προκύπτει ότι τα ποσά επί των απαιτήσεων των πιστωτών του δήμου, τα οποία παρακρατούνται, κατά την εξόφληση των εν λόγω απαιτήσεων, υπέρ του Δημοσίου και τρίτων νομικών προσώπων, εισάγονται, ως έσοδα, στον δημοτικό προϋπολογισμό, με την έκδοση γραμματίου είσπραξης, προκειμένου εν συνεχεία, ως έξοδα του προϋπολογισμού, να αποδοθούν στους δικαιούχους τους, με την έκδοση των αντίστοιχων χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής (πρβλ. 1399/2017 και 8/2018 VII Τμ. Ελ. Συν.).

Γ. Το β.δ. της 17.5/15.6.1959 ορίζει στο άρθρο 30 ότι: «1. Τα κατά την διάρκεια του οικονομικού έτους ακυρούμενα οριστικώς χρηματικά εντάλματα καταχωρίζονται εν τε τω ημερολογίω και καθολικώ εν ίδια στήλη και επισυνάπτονται εις τα εν τω αρχείω της λογιστικής υπηρεσίας τηρούμενα οικεία στελέχη αυτών. 2. Κατά το μηνιαίον κλείσιμον το άθροισμα των ακυρωθέντων χρηματικών ενταλμάτων αφαιρείται εκ του συνολικού ποσού των ενταλθέντων εξόδων, ανάλογος δε εγγραφή ενεργείται και εν τω βιβλίω των αναλαμβανομένων υποχρεώσεων» και στο άρθρο 31 ότι: «1. (...). 5. (...) Εν περιπτώσει καθ' ην χρηματικόν ένταλμα περιλαμβάνον πλείονας του ενός δικαιούχους δεν εξοφληθή εντός του οικείου οικ. έτους εξ ολοκλήρου παρά των εν αυτώ αναγραφομένων δικαιούχων, ο δημοτικός ταμίας φέρει τούτο ως εξωφλημένον εις το τέλος του οικονομικού έτους μόνον διά τα πληρωθέντα υπ' αυτού ποσά, συντάσσων επί τούτου σχετικήν πράξιν εκπτώσεως παντός μη πληρωθέντος ποσού κατά δικαιούχον. Απόσπασμα της πράξεως ταύτης δι' έκαστον δικαιούχον αποστέλλεται εις την λογιστικήν υπηρεσία του δήμου. Η πληρωμή των δικαιούχων, και εν τη περιπτώσει ταύτη, ενεργείται διά νέων ενταλμάτων εκδιδομένων υπό της

λογιστικής υπηρεσίας τη αιτήσει των δικαιούχων, μετά την έγκρισιν του νέου προϋπολογισμού και επί τη βάσει της υπό του ταμίου εκδοθείσης επί τη εκπτώσει του μήπω πληρωθέντος ποσού, πράξεως εκπεσμού».

Σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις, το ποσό των χρηματικών ενταλμάτων, τα οποία έχουν, διαρκούσης της χρήσης, ακυρωθεί, αφαιρείται από το ποσό των ενταλθέντων εξόδων του δήμου. Όσον αφορά δε τη μερική εξόφληση χρηματικού εντάλματος, αυτή επιτρέπεται κατ' αρχήν στην περίπτωση που δικαιούχοι του χρηματικού εντάλματος είναι περισσότεροι του ενός, οπότε, εάν έως τη λήξη του οικονομικού έτους, παραμένουν, ως προς ορισμένους από τους δικαιούχους, ανεξόφλητα ποσά, συντάσσεται επί του χρηματικού εντάλματος πράξη έκπτωσης για όλα τα μη πληρωθέντα, κατά δικαιούχο, ποσά και αποστέλλεται στη λογιστική υπηρεσία του δήμου, η οποία, βάσει της εν λόγω πράξης, προβαίνει στην έκδοση νέων ενταλμάτων, κατόπιν αίτησης των δικαιούχων και πάντοτε μετά από την έγκριση του προϋπολογισμού του επόμενου οικονομικού έτους.

VIII. Με το άρθρο 26 του ν. 3274/2004 «Οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού» (Α' 195) ορίσθηκε ότι: «**1.** Θεωρούνται νόμιμες οι δαπάνες που πληρώθηκαν μέχρι 31η Δεκεμβρίου 2003 από νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, δήμους και κοινότητες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών, καθώς και συνδέσμους πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α., σε βάρος των προϋπολογισμών τους, εφόσον αυτές: **α)** προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις ή συνάδουν προδήλως με την αποστολή και τις αρμοδιότητες των παραπάνω φορέων, **β)** έχουν εγκριθεί και βεβαιωθεί από τα αρμόδια όργανα, **γ)** διενεργήθηκαν για σκοπό που έχει επιτελεσθεί και **δ)** δεν έχουν ακυρωθεί

σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. **2.** Καταλογισμοί που έχουν γίνει εις βάρος αιρετών οργάνων ή υπαλλήλων των ανωτέρω φορέων (...) για δαπάνες της προηγούμενης παραγράφου αίρονται, τυχόν δε βεβαιωθέντα ποσά από την ίδια αιτία διαγράφονται», για να επακολουθήσει ο ν. 3448/2006 «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (Α' 57), με την παρ. 8 του άρθρου 29 του οποίου ορίστηκε ότι: «Η αληθής έννοια της παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 3274/2004 (...) είναι ότι θεωρούνται νόμιμες οι δαπάνες που πληρώθηκαν μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2003 από Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμους και Κοινότητες, (...) σε βάρος των προϋπολογισμών τους, εφόσον: **α)** το είδος της δαπάνης προβλέπεται από τις οικείες διατάξεις ή συνάδει με τις αρμοδιότητες και την εν γένει κοινωνική αποστολή των παραπάνω φορέων, όπως απορρέουν από την κείμενη νομοθεσία, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε πλημμέλεια ή παράλειψη κατά τη σχετική διαδικασία, από την οποία και δημιουργήθηκε για τους παραπάνω φορείς υποχρέωση εξόφλησης της οικείας δαπάνης, **β)** έχουν εγκριθεί και βεβαιωθεί από τα αρμόδια όργανα, **γ)** αποδεικνύεται με κάθε πρόσφορο μέσο ότι ο σκοπός για τον οποίο διενεργήθηκαν έχει εκπληρωθεί και **δ)** δεν έχουν ακυρωθεί σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία».

Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, ερμηνευομένων υπό το φως του άρθρου 102 παρ. 5 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο το Κράτος οφείλει να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων που απαιτούνται για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης,

διασφαλίζοντας, όμως, ταυτοχρόνως τη διαφάνεια κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών, η νομιμοποίηση των δαπανών, που διενεργήθηκαν σε βάρος των προϋπολογισμών δήμων μέχρι τις 31.12.2003, τελεί υπό τον όρο ότι, κατά την πραγματοποίησή τους, δεν παραβιάσθηκε ουσιώδης διαδικαστικός τύπος. Τέτοιους δε ουσιώδεις τύπους συνιστούν, ακριβώς επειδή αποσκοπούν στη διαφάνεια της χρηματικής διαχείρισης και στην αποτροπή του κινδύνου διασπάθισης και παράνομης ιδιοποίησης των πόρων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, και οι προβλεπόμενες από το β.δ. της 17.5/15.6.1959 διατυπώσεις για την έκδοση τίτλου πληρωμής των δαπανών (βλ. σκ. IV), με συνέπεια της νομιμοποίησης να εξαιρούνται οι πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν χωρίς χρηματικό ένταλμα (βλ. 2976/2012 κ.ά. Ολομ. Ελ. Συν.).

IX. Ο ν. 3801/2009 «Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης» (Α' 163) ορίζει στην παρ. 1 του άρθρου 37, όπως αυτή συμπληρώθηκε με το άρθρο 27 του ν. 4255/2014 (Α' 89), ότι: «1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά την εκδίκαση του ένδικου μέσου της έφεσης ενώπιον των Τμημάτων του (...), σε υποθέσεις από καταλογιστικές πράξεις, που εκδόθηκαν από οποιαδήποτε αιτία σε βάρος των αιρετών οργάνων Δήμων (...) ή σε βάρος υπαλλήλων της οικονομικής διαχείρισης τούτων (...), από Υπουργούς ή από μονομελή ή συλλογικά όργανα της Διοίκησης ή από όργανα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και αναφέρονται σε χρονικό διάστημα μέχρι 1.7.2005, μπορεί αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση του βαρυνομένου με τον καταλογισμό, που υποβάλλεται με το δικόγραφο του ένδικου μέσου ή των προσθέτων λόγων αυτού, να

μειώσει το ποσό του καταλογισμού ως το ένα δέκατο του καταλογισθέντος ποσού, καθώς και να απαλλάξει τον υπαίτιο από τις προσαυξήσεις ή τόκους επί του καταλογισθέντος κεφαλαίου και αν ακόμη υφίσταται ελαφρά αμέλεια αυτού. Για την πιο πάνω μείωση ή απαλλαγή το Δικαστήριο συνεκτιμά το βαθμό της υπαιτιότητας του καταλογισθέντος, την προσωπική και οικογενειακή οικονομική του κατάσταση, τη βαρύτητα της δημοσιονομικής παράβασης, τις συνθήκες τέλεσής της και το επελθόν από αυτήν αποτέλεσμα. Το Δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει, επίσης, τον καταλογισθέντα από το συνολικό ποσό του καταλογισμού, αν κρίνει ότι συνέτρεχε στο πρόσωπο του καταλογισθέντος συγγνωστή πλάνη για το δημιουργηθέν έλλειμμα. Επίσης, το Δικαστήριο, κατά την εκδίκαση των σχετικών καταλογισμών λαμβάνει υποχρεωτικά υπόψιν αμετάκλητα απαλλακτικές ποινικές αποφάσεις, βουλεύματα ή εισαγγελικές διατάξεις, με τις οποίες οι καταλογισθέντες απηλλάγησαν από κάθε συναφή ποινική ευθύνη. Εξαιρούνται των ρυθμίσεων της παρούσας καταλογιστικές πράξεις, οι οποίες αφορούν αποδοχές και αποζημιώσεις εν γένει υπαλλήλων δήμων, κοινοτήτων, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ιδρυμάτων αυτών, καθώς και έξοδα παράστασης αιρετών οργάνων δήμων και κοινοτήτων».

Σύμφωνα με τις τελευταίες αυτές διατάξεις, το αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όταν επιλαμβάνεται έφεσης κατά καταλογιστικής πράξης, που έχει εκδοθεί σε βάρος υπολόγου ή συνευθυνομένου - αιρετού οργάνου ή υπαλλήλου - πρωτοβάθμιου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης για τις χρήσεις έως την 1.7.2005, δύναται, υπό την επιφύλαξη των ανωτέρω εξαιρέσεων, είτε να άρει τον καταλογισμό, εφ' όσον κρίνει ότι στο πρόσωπο του καταλογιζομένου

συνέτρεχε συγγνωστή πλάνη ως προς την επέλευση του ελλείμματος, είτε, συνεκτιμώντας τη βαρύτητα της δημοσιονομικής παράβασης και το πταίσμα του καταλογιζομένου, σε συνδυασμό με την προσωπική και οικογενειακή του κατάσταση, να περιορίσει το ποσό του καταλογισμού έως το 1/10 αυτού, απαλλάσσοντας συγχρόνως τον καταλογιζόμενο από τις επί του ελλείμματος προσαυξήσεις. Είναι δε, κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, συγγνωστή η πλάνη, όταν ο υπαίτιος για την πρόκληση του ελλείμματος όχι μόνον αγνοούσε, αλλά και δεν θα μπορούσε να γνωρίζει τον μη νόμιμο χαρακτήρα των ενεργειών του, έστω κι αν κατέβαλε την ενδεδειγμένη, ενόψει των πνευματικών και επαγγελματικών δυνατοτήτων του, επιμέλεια και προσοχή (βλ. Ελ. Συν. 1808/2014, 1756/2015 Ολομ., 5016/2013, 1397/2014, 2468/2015 VII Τμ.).

X. Στην προκειμένη περίπτωση, από όλα ανεξαιρέτως τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την 37/27.1.2009 απόφαση του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως αυτή εν συνεχεία τροποποιήθηκε με τις 76/26.2.2009, 305/5.8.2009, 128/22.3.2010 και 17/16.1.2012 όμοιες, συγκροτήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 3 του ν. 3202/2003 (Α' 284), Ομάδα Ελέγχου, με επικεφαλής Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, για τη διενέργεια έκτακτου κατασταλτικού ελέγχου στις διαχειρίσεις των οικονομικών ετών 1998 έως 2007 του Δήμου .... Από τον έλεγχο δε των λογαριασμών του οικονομικού έτους 2002, που διενήργησε η Ομάδα αυτή, όπως τα πορίσματά του αποτυπώθηκαν στην προσβαλλόμενη πράξη, καθώς και από τον μετέπειτα διενεργηθέντα έλεγχο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών, για τα ευρήματα του οποίου συντάχθηκε η ΕΜΠ

371/10.6.2014 έκθεση του Οικονομικού Επιθεωρητή ..., διαπιστώθηκαν τα εξής:

Α. Με την 183/Α.Π.182/2111/... απόφαση του εκκαλούντος, υπό την ιδιότητά του ως Δημάρχου ..., ο τότε δημοτικός σύμβουλος ... ορίστηκε Αντιδήμαρχος Οικονομικών, με θητεία από τις 15.1.2001 μέχρι τις 14.1.2002, και του μεταβιβάστηκαν οι αρμοδιότητες **α)** εκτέλεσης των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημαρχιακής Επιτροπής, όσον αφορά τα αντικείμενα των Διευθύνσεων Οικονομικών Υπηρεσιών, Προσόδων, Ταμειακής Υπηρεσίας, Αποθηκών και Διαχείρισης Υλικού και Κοιμητηρίων, **β)** ελέγχου και υπογραφής των εκθέσεων ανάληψης δαπάνης και όλων των παραστατικών πληρωμών και εισπράξεων των υπηρεσιών του Δήμου, μετά από την υπογραφή τους από τον αρμόδιο κατά περίπτωση Αντιδήμαρχο, **γ)** εντολής για την είσπραξη των δημοτικών εσόδων και έκδοσης χρηματικών ενταλμάτων για την πληρωμή των δημοτικών εξόδων, **δ)** ελέγχου και υπογραφής των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού των ανωτέρω υπηρεσιών, όσον αφορά τις πρόσθετες αμοιβές του (υπερωρίες, αποζημιώσεις αργιών και νυκτερινής εργασίας, έξοδα κίνησης), **ε)** παρακολούθησης της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και της σύνταξης του απολογισμού, καθώς και **στ)** εισήγησης επί θεμάτων υπηρεσιακής και πειθαρχικής κατάστασης του προσωπικού των υπηρεσιών αυτών. Μετά δε τη λήξη της προαναφερόμενης θητείας του, τον ... διαδέχθηκε ο δημοτικός σύμβουλος ..., που ορίστηκε Αντιδήμαρχος Οικονομικών και του μεταβιβάστηκαν οι ίδιες ως άνω αρμοδιότητες, για το χρονικό διάστημα από

15.1.2002 έως 31.12.2002, με την 166/Α.Π.167/2857/... απόφαση του εκκαλούντος.

B. i. Με την 27/9.1.2002 απόφαση της Δημαρχιακής Επιτροπής του Δήμου ..., εγκρίθηκε η σύσταση πάγιας προκαταβολής, για το οικονομικό έτος 2002, ποσού 4.402,05 ευρώ, και διαχειρίστρια ορίσθηκε η υπάλληλος του Δήμου ..., στη διάθεση της οποίας τέθηκε το ποσό της πάγιας προκαταβολής, με το 580/24.1.2002 χρηματικό ένταλμα. Έκτοτε, όμως, κατά παράβαση της νόμιμης διαδικασίας, η ανανέωση της πάγιας προκαταβολής γινόταν επί τη βάσει έγγραφων εντολών του εκάστοτε Αντιδημάρχου Οικονομικών προς τη Διεύθυνση Ταμειακής Υπηρεσίας για την καταβολή στην ως άνω διαχειρίστρια του ποσού που φερόταν, κάθε φορά, να είχε εκταμιευθεί από την πάγια προκαταβολή, χωρίς προηγουμένως η ... να έχει υποβάλει, προς έλεγχο, δικαιολογητικά για τις εκ μέρους της πληρωμές, ούτε οι οικείες δαπάνες να έχουν εγκριθεί, ούτως ώστε να μπορούν να εκδοθούν τακτοποιητικά χρηματικά εντάλματα. Ειδικότερα, κατ' επίκληση της μη προσηκόντως αποδεικνυόμενης, κατά τα ανωτέρω, πραγματοποίησης πληρωμών σε βάρος της πάγιας προκαταβολής, εντάλθηκε η καταβολή στη διαχειρίστριά της, με το 27/7.1.2002 έγγραφο του ..., του ποσού των 4.402,05 ευρώ και, με τα 205/4.2.2002, 386/27.2.2002, 592/28.3.2002, 827/29.4.2002, 1006/29.5.2002, 1203/25.6.2002, 1396/23.7.2002, 1478/12.8.2002, 1497/20.8.2002, 1579/4.9.2002, 1822/16.10.2002 και 1994/7.11.2002 έγγραφα του ..., του ποσού των 4.402,05, 4.402,05, 4.402,50, 4.402,05, 4.402,50, 4.402,05, 4.402,50, 4.402,50, 4.404,05, 4.402,50, 4.402,05 και 4.402,05 ευρώ αντιστοίχως, ήτοι συνολικώς του ποσού των 57.230,45 ευρώ. Σε όλες τις

περιπτώσεις αυτές, μάλιστα, ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας ... υπέβαλε εγγράφως τις αντιρρήσεις του για την, παρά τα οριζόμενα στον νόμο, ανανέωση της πάγιας προκαταβολής, με τη συγκεκριμένη διαδικασία, όταν δε, κατόπιν της επανάληψης των εντολών από τους Αντιδημάρχους, υποχρεώθηκε στην εκτέλεσή τους, ο εν λόγω Προϊστάμενος αμέσως προέβη στην έγγραφη σχετική ενημέρωση του εκκαλούντος (βλ. τα 2119/117/7.1.2002, 8302/395/ 4.2.2002, 15994/661/27.2.2002, 24716/945/28.3.2002, 32695/1366/29.5.2002, 39365/1610/29.5.2002, 47830/1872/25.6.2002, 54233/2172/23.7.2002, 58757/ 2403/12.8.2002, 59008/2416/20.8.2002, 61774/2548/4.9.2002, 71116/2901/ 16.10.2002 και 76681/3172/7.11.2002 έγγραφα του ...).

ii. Όπως, πάντως, προέκυψε από τον έλεγχο, πέραν εκείνων σε εκτέλεση των προαναφερόμενων εντολών των Αντιδημάρχων, στη διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής καταβλήθηκαν, για την ανανέωση αυτής, και άλλα ποσά, συνολικώς δε, κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους 2002, οι εκταμιεύσεις προς τη ... ανήλθαν στο ποσό των 74.569,78 ευρώ και είχαν ως ακολούθως: **1)** Στις 14.1.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **2)** στις 21.1.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **3)** στις 5.2.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,00 ευρώ, **4)** στις 28.2.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **5)** στις 28.3.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,50 ευρώ, **6)** στις 30.4.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,50

ευρώ, **7)** στις 29.5.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,50 ευρώ, **8)** στις 26.6.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **9)** στις 23.7.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **10)** στις 12.8.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,50 ευρώ, **11)** στις 20.8.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **12)** στις 5.9.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,50 ευρώ, **13)** στις 16.10.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **14)** στις 7.11.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **15)** στις 29.11.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.402,05 ευρώ, **16)** στις 10.12.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.182,39 ευρώ και **17)** στις 27.12.2002 της καταβλήθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών ... ποσό 4.354,44 ευρώ.

iii. Εντός του ιδίου οικονομικού έτους, προς αποκατάσταση της πάγιας προκαταβολής, εκδόθηκαν τακτοποιητικά χρηματικά εντάλματα, συνολικού ποσού 73.892,85 ευρώ. Μέρος, ωστόσο, από τα εν λόγω χρηματικά εντάλματα, ποσού 41.417,38 ευρώ, βάρυναν τον Κωδικό Αριθμό Εξόδου (Κ.Α.Ε.) 990/413.1.01 «πληρωμές παρελθόντων οικονομικών ετών και πληρωτέα υπόλοιπα», πράγμα που σήμαινε ότι, με αυτά, τακτοποιούνταν δαπάνες της πάγιας προκαταβολής του προηγούμενου έτους. Ως εκ τούτου, ενώ το συνολικώς καταβληθέν στη διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής ποσό ανήλθε, όπως προεκτέθηκε, για το οικονομικό έτος 2002, σε 74.569,78 ευρώ, τα εντάλματα, τα οποία εκδόθηκαν το

μεν για τη σύσταση (το 580/24.1.2002 ένταλμα, ποσού 4.402,05 ευρώ), το δε για την αποκατάσταση της πάγιας προκαταβολής [(73.892,85 – 41.417,38) 32.475,47 ευρώ] και αφορούσαν το συγκεκριμένο οικονομικό έτος, συμποσούνταν σε (4.402,05 + 32.475,47) 36.877,52 ευρώ, με συνέπεια από το διατεθέν στη ... ποσό, για την κίνηση της πάγιας προκαταβολής, να παραμένει ατακτοποιήτο υπόλοιπο, ύψους (74.569,78 – 36.877,52) 37.692,26 ευρώ.

iv. Με την προσβαλλόμενη πράξη, το τελευταίο αυτό ποσό των 37.692,26 ευρώ, για το οποίο ούτε δικαιολογητικά πληρωμών είχαν υποβληθεί, ούτε, μετά τη λήξη του οικονομικού έτους 2002, είχε επιστραφεί από τη διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής στο δημοτικό ταμείο, κρίθηκε ότι συνιστά έλλειμμα. Με την ειδικότερη δε ότι αιτιολογία ότι συνευθυνόμενος για τη δημιουργία του ήταν ο εκκαλών, στο μέτρο που, αν και τελούσε σε γνώση της καθ' όλα παράτυπης διαδικασίας ανανέωσης της πάγιας προκαταβολής, σε ουδεμία ενέργεια προέβη για την αποκατάσταση της νομιμότητας, όπως όφειλε, ως Δήμαρχος και, σύμφωνα με το άρθρο 114 παρ. 1 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, εποπτεύων των υπηρεσιών του Δήμου, το εν λόγω έλλειμμα, πλέον προσαυξήσεων 53.523,01 ευρώ, καταλογίσθηκε, με την ίδια πράξη, σε βάρος του εκκαλούντος, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τους ..., ... και τους κληρονόμους του προαποβιώσαντος ....

Γ. i. Κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους 2002, με έγγραφες εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών ... - και, στην περίπτωση της 39/8.1.2002 εντολής (βλ. κατωτέρω υπό στοιχ. 87), του προκατόχου του ... - προς τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας, εκταμιεύθηκε, χωρίς χρηματικά εντάλματα, το συνολικό ποσό των 1.730.795,37 ευρώ. Ειδικότερα: 1)

σε εκτέλεση της 121/28.1.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 130,00 ευρώ, **2)** σε εκτέλεση της 621/2.4.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 320,00 ευρώ, **3)** σε εκτέλεση της 654/4.4.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 450,00 ευρώ, **4)** σε εκτέλεση της 656/4.4.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 570,00 ευρώ, **5)** σε εκτέλεση της 758/18.4.2002 εντολής, καταβλήθηκε για τα ... το ποσό των 293,00 ευρώ, **6)** σε εκτέλεση της 785/23.4.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη Δημοτική Επιχείρηση ... το ποσό των 93.322,00 ευρώ, **7)** σε εκτέλεση της 865/10.5.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 1.315,00 ευρώ, **8)** σε εκτέλεση της 1111/10.6.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 4.000,00 ευρώ, **9)** σε εκτέλεση της 1195/21.6.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη Δημοτική Επιχείρηση ... το ποσό των 19.665,00 ευρώ, **10)** σε εκτέλεση της 1221/27.6.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη Δημοτική Επιχείρηση ... το ποσό των 80.000,00 ευρώ, **11)** σε εκτέλεση της 1440/2.8.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 125,00 ευρώ, **12)** σε εκτέλεση της 1480/12.8.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 45,00 ευρώ, **13)** σε εκτέλεση της 1561/3.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 729,60 ευρώ, **14)** σε εκτέλεση της 1627/12.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 10.000,00 ευρώ, **15)** σε εκτέλεση της 1642/17.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη Δημοτική Επιχείρηση ... το ποσό των 200.000,00 ευρώ, **16)** σε εκτέλεση της 1646/19.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 880,80 ευρώ, **17)** σε εκτέλεση της 1659/24.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε για τη διεξαγωγή του ... το ποσό των 16.000,00 ευρώ, **18)** σε εκτέλεση της 1742/ 26.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των

15.000,00 ευρώ, **19)** σε εκτέλεση της 1746/26.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 461,00 ευρώ, **20)** σε εκτέλεση της 1771/27.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 900,00 ευρώ, **21)** σε εκτέλεση της 1773/9.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 2.900,00 ευρώ, **22)** σε εκτέλεση της 1775/ 9.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 2.900,00 ευρώ, **23)** σε εκτέλεση της 1845/22.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 2.500,00 ευρώ, **24)** σε εκτέλεση της 1849/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **25)** σε εκτέλεση της 1851/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον εκκαλούντα το ποσό των 400,00 ευρώ, **26)** σε εκτέλεση της 1853/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **27)** σε εκτέλεση της 1855/ 23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **28)** σε εκτέλεση της 1857/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **29)** σε εκτέλεση της 1859/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 340,00 ευρώ, **30)** σε εκτέλεση της 1861/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **31)** σε εκτέλεση της 1863/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **32)** σε εκτέλεση της 1865/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 300,00 ευρώ, **33)** σε εκτέλεση της 1867/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **34)** σε εκτέλεση της 1869/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 300,00 ευρώ, **35)** σε εκτέλεση της 1871/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **36)** σε εκτέλεση της 1873/ 23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 300,00 ευρώ, **37)** σε εκτέλεση της

1875/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 260,00 ευρώ, **38)** σε εκτέλεση της 1877/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... ποσό των 300,00 ευρώ, **39)** σε εκτέλεση της 1897/29.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στο ... το ποσό των 329,00 ευρώ, **40)** σε εκτέλεση της 1960/31.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην .... το ποσό των 7.000,00 ευρώ, **41)** σε εκτέλεση της 2002/7.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 3.984,30 ευρώ, **42)** σε εκτέλεση της 2059/13.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 85,00 ευρώ, **43)** σε εκτέλεση της 2057/13.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 75,00 ευρώ, **44)** σε εκτέλεση της 2061/13.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 70,00 ευρώ, **45)** σε εκτέλεση της 2065/13.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 70,00 ευρώ, **46)** σε εκτέλεση της 2237/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον εκκαλούντα το ποσό των 220,00 ευρώ, **47)** σε εκτέλεση της 2235/ 29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 285,00 ευρώ, **48)** σε εκτέλεση της 2231/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **49)** σε εκτέλεση της 2233/ 29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 170,00 ευρώ, **50)** σε εκτέλεση της 2229/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **51)** σε εκτέλεση της 2227/29.11.2002 εντολής. καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 210,00 ευρώ, **52)** σε εκτέλεση της 2223/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **53)** σε εκτέλεση της 2221/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 170,00 ευρώ, **54)** σε εκτέλεση της 2225/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **55)** σε εκτέλεση της 2219/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον

... το ποσό των 150,00 ευρώ, **56)** σε εκτέλεση της 2217/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 140,00 ευρώ, **57)** σε εκτέλεση της 2215/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **58)** σε εκτέλεση της 2213/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **59)** σε εκτέλεση της 2211/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **60)** σε εκτέλεση της 2209/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **61)** σε εκτέλεση της 2207/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **62)** σε εκτέλεση της 2205/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **63)** σε εκτέλεση της 2203/ 29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 150,00 ποσού, **64)** σε εκτέλεση της 2201/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **65)** σε εκτέλεση της 2199/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **66)** σε εκτέλεση της 2197/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **67)** σε εκτέλεση της 2195/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **68)** σε εκτέλεση της 2193/ 29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **69)** σε εκτέλεση της 2191/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 150,00 ευρώ, **70)** σε εκτέλεση της 2245/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 10.008,60 ευρώ, **71)** σε εκτέλεση της 2185/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 340,00 ευρώ, **72)** σε εκτέλεση της 2305/10.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 80.383,77 ευρώ, **73)** σε εκτέλεση της 2295/10.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 373,46 ευρώ, **74)**

σε εκτέλεση της 2365/18.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 4.506,16 ευρώ, **75)** σε εκτέλεση της 2369/18.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη .... το ποσό των 1.467,00 ευρώ, **76)** σε εκτέλεση της 2363/18.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 3.516,90 ευρώ, **77)** σε εκτέλεση της 2384/20.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 19.000,00 ευρώ, **78)** σε εκτέλεση της 2410/23.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.500,00 ευρώ, **79)** σε εκτέλεση της 2412/23.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.500,00 ευρώ, **80)** σε εκτέλεση της 2414/23.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.500,00 ευρώ, **81)** σε εκτέλεση της 2386/23.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.500,00 ευρώ, **82)** σε εκτέλεση της 2390/ 23.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 20.000,00 ευρώ, **83)** σε εκτέλεση της 2442/31.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 5.670,05 ευρώ **84)** σε εκτέλεση της 2440/31.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην .... το ποσό των 96.139,15 ευρώ, **85)** σε εκτέλεση της 2431/30.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... ποσό των 8.000,00 ευρώ **86)** σε εκτέλεση της 2435/31.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 1.864,78 ευρώ **87)** σε εκτέλεση της 39/8.1.2002_εντολής, καταβλήθηκε για ταχυδρομικά τέλη ... το ποσό των 1.500,00 ευρώ, **88)** σε εκτέλεση της 1017/29.5.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 17.682,00 ευρώ, **89)** σε εκτέλεση της 1072/5.6.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 23.000,00 ευρώ, **90)** σε εκτέλεση της 1362/16.7.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 7.000,00 ευρώ, **91)** σε εκτέλεση της 1438/2.8.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 145,00 ευρώ, **92)** σε εκτέλεση της

1621/10.9.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 2.107,00 ευρώ, **93)** σε εκτέλεση της 1824/16.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 422,18 ευρώ **94)** σε εκτέλεση της 1841/21.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 600,00 ευρώ, **95)** σε εκτέλεση της 1847/22.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 35.000,00 ευρώ, **96)** σε εκτέλεση της 1880/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.200,00 ευρώ, **97)** σε εκτέλεση της 1882/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.200,00 ευρώ, **98)** σε εκτέλεση της 1884/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.200,00 ευρώ, **99)** σε εκτέλεση της 1888/23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.200,00 ευρώ, **100)** σε εκτέλεση της 1886/ 23.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.200,00 ευρώ, **101)** σε εκτέλεση της 1957/31.10.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 700,00 ευρώ, **102)** σε εκτέλεση της 2000/7.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην .... το ποσό των 177,56 ευρώ, **103)** σε εκτέλεση της 2157/26.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε για την προμήθεια υγρών καυσίμων το ποσό των 30.000,00 ευρώ, **104)** σε εκτέλεση της 2159/26.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 3.486,00 ευρώ, **105)** σε εκτέλεση της 2189/29.11.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ... το ποσό των 124,42 ευρώ, **106)** σε εκτέλεση της 2303/10.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 30.000,00 ευρώ, **107)** σε εκτέλεση της 2336/13.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στο ... το ποσό των 22.715,00 ευρώ, **108)** σε εκτέλεση της 2345/16.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην ..., το ποσό των 100,00 ευρώ, **109)** σε εκτέλεση της 2360/17.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 96.000,00 ευρώ, **110)** σε εκτέλεση

της 2367/ 18.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.000,00 ευρώ, **111)** σε εκτέλεση της 2388/23.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στη ... το ποσό των 90.000,00 ευρώ, **112)** σε εκτέλεση της 2424/27.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στο Δημοτικό Βρεφοκομείο ... το ποσό των 44.000,00 ευρώ, **113)** σε εκτέλεση της 2433/31.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 180.096,42 ευρώ, **114)** σε εκτέλεση της 2429/31.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στην κοινοπραξία ... το ποσό των 131.911,22 ευρώ, **115)** σε εκτέλεση της 2446/31.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 275.964,00 ευρώ και **116)** σε εκτέλεση της 2371/18.12.2002 εντολής, καταβλήθηκε στον ... το ποσό των 1.500,00 ευρώ.

ii. Στις ανωτέρω περιπτώσεις, ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας ... είχε υποβάλει εγγράφως τις αντιρρήσεις του για την, κατά παρέκκλιση της νόμιμης διαδικασίας, πραγματοποίηση των πληρωμών, όταν δε, ενταλθείσες εκ νέου από τους Αντιδημάρχους, διενεργήθηκαν τελικώς οι συγκεκριμένες εκταμιεύσεις, ο εν λόγω Προϊστάμενος αμέσως προέβη στην έγγραφη σχετική ενημέρωση του εκκαλούντος (βλ. τα 1780/73/8.1.2002, 6211/303/28.1.2002, 24909/1028/2.4.2002, 24908/1029/2.4.2002, 24911/1026/2.4.2002, 26507/1081/4.4.2002, 26508/1080/4.4.2002, 29970/1260/18.4.2002, 34549/1456/10.5.2002, 39364/1619/29.5.2002, 41167/1677/5.6.2002, 42761/1744/10.6.2002, 46727/1850/21.6.2002, 48018/1880/27.6.2002, 52286/2129/16.7.2002, 57133/2327/2.8.2002, 61837/2537/3.9.2002, 63595/2587/10.9.2002, 64805/2635/12.9.2002, 65969/2673/17.9.2002, 67130/2755/24.9.2002, 67788/2774/26.9.2002,

68014/2788/26.9.2002, 68286/2810/27.9.2002, 68875/2820/9.10.2002,
68871/2819/9.10.2002, 7115/2900/16.10.2002, 72345/2924/21.10.2002,
73421/2978/22.10.2002, 73417/2979/22.10.2002, 73415/2980/23.10.2002,
73401/2986/23.10.2002, 73391/2991/23.10.2002, 73408/2984/23.10.2002,
73411/2983/23.10.2002, 73394/2989/23.10.2002, 73383/2994/23.10.2002,
73381/2995/23.10.2002, 73386/2992/23.10.2002, 73392/2990/23.10.2002,
73396/2988/23.10.2002, 73414/2981/23.10.2002, 73413/2982/23.10.2002,
73385/2993/23.10.2002, 74467/3056/29.10.2002, 73406/2985/23.10.2002,
73278/2973/23.10.2002, 73277/2974/23.10.2002, 73276/2975/23.10.2002,
73274/2976/23.10.2002, 73279/2972/23.10.2002, 75218/3086/31.10.2002,
77007/3200/7.11.2002, 77009/3199/7.11.2002, 78938/3282/13.11.2002,
79004/3278/13.11.2002, 79002/3279/13.11.2002, 789941/3281/13.11.2002,
81783/3397/26.11.2002, 81785/3398/26.11.2002, 84479/351/29.11.2002,
84475/3553/29.11.2002, 84482/3541/29.11.2002, 84483/3548/29.11.2002,
84484/3547/29.11.2002, 84485/3546/29.11.2002, 84486/3545/29.11.2002,
84488/3544/29.11.2002, 84490/3543/29.11.2002, 84492/3542/29.11.2002,
84493/3541/29.11.2002, 84495/3540/29.11.2002, 84502/3539/29.11.2002,
84503/3538/29.11.2002, 84594/3537/29.11.2002, 84506/3536/29.11.2002,
84509/3535/29.11.2002, 84512/3533/29.11.2002, 84514/3532/29.11.2002,
84511/3534/29.11.2002, 84515/3531/29.11.2002, 84516/3530/29.11.2002,
84519/3528/29.11.2002, 84517/3529/29.11.2002, 84521/3527/29.11.2002,
84524/3526/29.11.2002, 24481/3550/29.11.2002, 86826/3617/10.12.2002,
86829/3619/10.12.2002, 86825/3616/10.12.2002, 87332/3638/13.12.2002,

87984/3679/16.12.2012, 88466/3698/17.12.2002, 88467/3699/18.12.2002,
88464/3695/18.12.2002, 88463/3694/18.12.2002, 165/3758/20.12.2002,
164/3759/23.12.2002, 89528/3724/23.12.2002, 166/3757/23.12.2002,
163/3760/23.12.2002, 162/3761/23.12.2002, 160/3762/23.12.2002,
169/3754/27.12.2002, 882/14/31.12.2002, 880/9/30.12.2002, 875/13/31.12.2002,
881/8/31.12.2002, 879/10/31.12.2002, 877/11/31.12.2002 και 876/12/31.12.2002
έγγραφα του ...).

iii. Όπως, πάντως, βασίμως ισχυρίζεται ο εκκαλών, με το εκτιμώμενο ως υπόμνημα δικόγραφο των πρόσθετων λόγων της έφεσής του, και διαπιστώθηκε από τον Οικονομικό Επιθεωρητή ..., μέρος του προαναφερόμενου ποσού των 1.730.795,37 ευρώ είχε τακτοποιηθεί, με την επιγενόμενη έκδοση νόμιμων τίτλων πληρωμής, εντός του ιδίου οικονομικού έτους ή των επομένων. Σύμφωνα δε με τον παρατιθέμενο στην ΕΜΠ .../10.6.2014 σχετική έκθεση του Επιθεωρητή πίνακα, το ποσό, το οποίο, ούτε εκ των υστέρων, είχε ενταλματοποιηθεί, αναλυόταν σε **1)** 1.500,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 39/8.1.2002 εντολής, **2)** 45,64 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 621/2.4.2002 εντολής, **3)** 109,79 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 654/2.4.2002 εντολής, **4)** 158,75 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 758/18.4.2002 εντολής, **5)** 93.322,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 785/23.4.2002 εντολής, **6)** 23.000,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 1072/5.6.2002 εντολής, **7)** 1.145,74 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 1111/10.6.2002 εντολής, **8)** 45.788,90 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 1221/27.6.2002 εντολής, **9)** 125,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της

1440/2.8.2002 εντολής, **10)** 45,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1480/12.8.2002 εντολής, **11)** 200.000,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1642/17.9.2002 εντολής, **12)** 880,80 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1646/19.9.2002 εντολής, **13)** 900,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1771/27.9.2002 εντολής, **14)** 1.396,26 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1773/9.10.2002 εντολής, **15)** 249,73 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1841/21.10.2002 εντολής, **16)** 8.409,33 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1847/22.10.2002 εντολής, **17)** 300,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1869/23.10.2002 εντολής, **18)** 329,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1857/29.10.2002 εντολής, **19)** 524,23 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1957/31.10.2002 εντολής, **20)** 285,25 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
1960/31.10.2002 εντολής, **21)** 177,56 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2000/7.11.2002 εντολής, **22)** 124,42 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2189/29.11.2002 εντολής, **23)** 2.771,88 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2245/29.11.2002 εντολής, **24)** 58.686,39 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2305/10.12.2002 εντολής, **25)** 2.053,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2336/13.12.2002 εντολής, **26)** 100,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2345/16.12.2002 εντολής, **27)** 467,40 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2363/18.12.2002 εντολής, **28)** 1.000,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2367/18.12.2002 εντολής, **29)** 450,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2369/18.12.2002 εντολής, **30)** 1.500,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2371/18.12.2002 εντολής, **31)** 952,85 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της
2386/23.12.2002 εντολής, **32)** 2.400,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της

2390/23.12.2002 εντολής, **33)** 1.500,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 2410/23.12.2002 εντολής, **34)** 1.500,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 2412/23.12.2002 εντολής και **35)** 1.500,00 ευρώ από το εκταμιευθέν σε εκτέλεση της 2414/23.12.2002 εντολής. Συνολικώς, δηλαδή, το ποσό των εντολών που δεν είχε καθ' οιονδήποτε τρόπο τακτοποιηθεί ανερχόταν σε 453.698,92 ευρώ.

iv. Με την προσβαλλόμενη πράξη, έγινε δεκτό ότι η φύση των επίμαχων δαπανών των 1.730.795,37 ευρώ δεν ήταν τέτοια, ώστε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 38 και 39 του β.δ/τος της 17.5/15.6.1959, να δικαιολογείται η προπληρωμή τους, και ότι, σε κάθε περίπτωση, για τις εν λόγω πληρωμές, δεν είχαν προσκομισθεί στη λογιστική υπηρεσία τα αντίστοιχα δικαιολογητικά, ούτε είχαν εκδοθεί χρηματικά εντάλματα, μέχρι τη λήξη του οικονομικού έτους 2002. Λαμβανομένου, περαιτέρω, υπόψη του 31360/1479/15.4.2003 εγγράφου του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας για την ανάλυση του χρηματικού υπολοίπου του οικονομικού έτους 2002, το ποσό των ανωτέρω πληρωμών αθροίσθηκε αφενός με τέσσερις (4) πληρωμές, ποσού 680,00 ευρώ στις 2.4.2002, ποσού 1.200,00 ευρώ στις 23.10.2002, ποσού 17.319,96 ευρώ στις 31.12.2002 και ποσού 3.978,52 ευρώ στις 31.12.2002, οι οποίες, ενώ είχαν, επίσης, διενεργηθεί χωρίς χρηματικά εντάλματα, δεν μπορούσαν να συσχετισθούν με συγκεκριμένες έγγραφες εντολές των Αντιδημάρχων, αφετέρου με τα ποσά των 27/7.1.2002, 205/4.2.2002, 386/27.2.2002, 592/28.3.2002, 827/29.4.2002, 1006/29.5.2002, 1203/25.6.2002, 1396/23.7.2002, 1478/12.8.2002, 1497/20.8.2002, 1822/16.10.2002 και 1994/7.11.2002 εντολών, ήτοι των δώδεκα (12) από τις δεκατρείς (13) εντολές που είχαν παρατύπως εκδοθεί για την ανανέωση της

πάγιας προκαταβολής του οικονομικού έτους 2002 (βλ. ανωτέρω υπό Β), των οποίων το συνολικό ύψος υπολογίσθηκε, για την άθροιση αυτή, σε 52.824,60 ευρώ (βλ. σελ 30 της προσβαλλόμενης πράξης), αντί του αριθμητικώς ορθού των 52.827,95 ευρώ. Αφού δε από το άθροισμα των 1.806.798,45 ευρώ - και όχι των 1.806.798,56 ευρώ, όπως, ωσαύτως, από αριθμητικό σφάλμα αναφέρεται στην προσβαλλόμενη πράξη (βλ. σελ. 32 αυτής) - το οποίο προέκυψε, αφαιρέθηκε το ήδη καταλογισθέν, με το προηγούμενο κεφάλαιο της ίδιας πράξης, έλλειμμα των 37.692,26 ευρώ, που σχετιζόταν με την κίνηση της πάγιας προκαταβολής, με το φερόμενο ως υπόλοιπο των 1.769.109,99 ευρώ, πλέον προσαυξήσεων 2.512.136,19 ευρώ, καταλογίσθηκε, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τον ..., τους κληρονόμους του ..., τον ... και τον διαχειριστή πληρωμών ..., ο εκκαλών, με το παρόμοιο, όπως και στην περίπτωση της πάγιας προκαταβολής, σκεπτικό ότι, αν και γνώριζε για την πραγματοποίηση των πληρωμών, χωρίς την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας, ουδόλως, ως Δήμαρχος, μερίμνησε για την άρση της παρεκτροπής στη χρηματική διαχείριση του Δήμου, με συνέπεια να υποχρεούται, ως συνευθυνόμενος, στην αναπλήρωση του οικείου ελλείμματος.

Δ. ι. Με την 348/Α.Π.6167/216/17.1.2002 απόφαση του εκκαλούντος, ανατέθηκαν στον δημοτικό υπάλληλο ..., μεταξύ άλλων, τα καθήκοντα: **α)** της έγκαιρης απόδοσης των κρατήσεων υπέρ των διαφόρων ασφαλιστικών φορέων (Τ.Υ.Δ.Κ.Υ., Τ.Α.Δ.Κ.Υ. κ.ά.), καθώς και των κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου (φόρου εισοδήματος κ.λπ.) και **β)** της διαφύλαξης των παραστατικών στοιχείων για την πληρωμή των κρατήσεων και της υποβολής τους στον Δημοτικό Ταμία στο τέλος του οικονομικού έτους.

ii. Κατόπιν της διασταύρωσης των στοιχείων που τηρούνταν στα αρχεία του Δήμου ... με εκείνα της ... Δ.Ο.Υ. ..., της Τράπεζας ... και των κατ' ιδίαν ασφαλιστικών φορέων, διαπιστώθηκε ότι για κρατήσεις και εισφορές υπέρ του Δημοσίου και τρίτων, συνολικού ποσού 952.248,02 ευρώ, που φέρεται να είχαν αποδοθεί από τον Δήμο, οι δικαιούχοι δεν επιβεβαίωναν την είσπραξή τους. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα .../1.10.2009 και ...//29.3.2012 έγγραφα του Τ.Α.Δ.Κ.Υ., δεν εμφανίζονταν στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Ταμείου και, ως εκ τούτου, ήταν αμφίβολης γνησιότητας **1)** η 706374/31.12.2002 απόδειξη ..., ποσού 38.960,39 ευρώ, που φέρεται να αφορούσε απόδοση κρατήσεων από τις αποδοχές υπαλλήλων, **2)** η 384013/30.9.2002 απόδειξη της ..., ποσού 25.139,60 ευρώ, που φέρεται να αφορούσε απόδοση κρατήσεων από προμηθευτές, **3)** η 630953/ 31.12.2002 απόδειξη της ..., ποσού 20.658,95 ευρώ, που φέρεται να αφορούσε απόδοση κρατήσεων από προμηθευτές, **4)** η 630959/31.12.2002 απόδειξη της ..., ποσού 28.790,64 ευρώ, που φέρεται να αφορούσε απόδοση κρατήσεων από προμηθευτές, **5)** η 264905/31.12.2002 απόδειξη της ..., ποσού 962,80 ευρώ, που φέρεται να αφορούσε απόδοση κρατήσεων από προμηθευτές, και **6)** η 706375/31.12.2002 απόδειξη της ... ποσού 1.192,36 ευρώ, που φέρεται να αφορούσε απόδοση κρατήσεων από τις αποδοχές υπαλλήλων, συναφώς δε, στα 00540/2.5.2012 και 00366/13.3.2013 έγγραφα της ... διαλαμβανόταν ότι ούτε στα αρχεία της τελευταίας κατέστη εφικτό να εντοπισθούν παραστατικά που να αντιστοιχούν με τα προαναφερόμενα. Ομοίως, σύμφωνα με τα .../2.3.2010 και .../6.3.2012 έγγραφα του Τ.Υ.Δ.Κ.Υ., δεν είχαν αποδοθεί: **1)** οι κρατήσεις από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 32.062,70

ευρώ, για την απόδοση των οποίων φέρεται να είχε εκδοθεί η 16870/61/30.8.2002 απόδειξη της ..., **2)** οι κρατήσεις από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 20.869,08 ευρώ, για την απόδοση των οποίων φέρεται να είχε εκδοθεί η 21664/81/30.9.2002 απόδειξη της ... **3)** οι κρατήσεις από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 34.759,11 ευρώ, για την απόδοση των οποίων φέρεται να είχε εκδοθεί η 24730/ 92/31.12.2002 απόδειξη της ... **4)** οι κρατήσεις από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 95.120,42 ευρώ, για την απόδοση των οποίων φέρεται να είχε εκδοθεί η 16870/60/30.8.2002 απόδειξη της ..., **5)** οι κρατήσεις από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 67.376,44 ευρώ, για την απόδοση των οποίων φέρεται να είχε εκδοθεί η 21664/80/30.9.2002 απόδειξη της ... και **6)** οι κρατήσεις από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 114.127,82 ευρώ, για την απόδοση των οποίων φέρεται να είχε εκδοθεί η 24730/90/31.12.2002 απόδειξη της ..., ενώ, και πάλι, η ... δεν μπόρεσε να εντοπίσει στο αρχείο της παραστατικά που να αντιστοιχούν με τις ανωτέρω αποδείξεις. Τέλος, σύμφωνα με τα .../16.3.2010 και .../24.3.2010 έγγραφα της ... Δ.Ο.Υ. ..., δεν είχαν αποδοθεί:

1) κρατήσεις υπέρ σύνταξης από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 201.358,04 ευρώ, για την απόδοση του οποίου φέρεται να είχε εκδοθεί το 7563005/26.9.2002 διπλότυπο είσπραξης της Δ.Ο.Υ., **2)** κρατήσεις υπέρ σύνταξης από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 135.177,56 ευρώ, για την απόδοση του οποίου φέρεται να είχε εκδοθεί το 8182303/31.10.2002 διπλότυπο είσπραξης της Δ.Ο.Υ. και **3)** κρατήσεις υπέρ σύνταξης από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 135.692,11 ευρώ, για την απόδοση των οποίων φέρεται να είχε εκδοθεί το 8484328/12.11.2002 διπλότυπο είσπραξης της Δ.Ο.Υ..

iii. Με την προσβαλλόμενη πράξη, στην οποία (σελ. 40) γίνεται, περαιτέρω, μνεία ότι, σύμφωνα με την 523/2013 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων ..., ο ... «μπορούσε να υπεξαίρει από το Ταμείο του Δήμου τα μετρητά που του παραδινόταν για την απόδοση των υπέρ τρίτων εισφορών και ακολούθως να συγκαλύπτει την υπεξαίρεση με την προσκομιδή πλαστών παραστατικών πληρωμής», κρίθηκε ότι το ποσό των 952.248,02 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο σύνολο των προαναφερόμενων κρατήσεων και εισφορών που, αν και φέρεται να είχαν αποδοθεί, ουδέποτε εισπράχθηκαν από τους δικαιούχους τους (Τ.Α.Δ.Κ.Υ., Τ.Υ.Δ.Κ.Υ., ... Δ.Ο.Υ. ...), συνιστά έλλειμμα στη χρηματική διαχείριση του Δήμου ..., για τη χρήση του οικονομικού έτους 2002, σε αναπλήρωση του οποίου, πλέον προσαυξήσεων 1.352.192,19 ευρώ, υποχρεούταν, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τον ανωτέρω υπάλληλο, την Προϊσταμένη του Τμήματος Εξόδων ..., τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας ... και τους κληρονόμους του διατελέσαντος Αντιδημάρχου ..., ως συνευθυνόμενος, ο εκκαλών, το μεν διότι, με την 348/Α.Π.6167/216/17.1.2002 απόφασή του, είχε αναθέσει στον ... τη διαχείριση των ποσών των υπέρ τρίτων κρατήσεων, επιτρέποντάς του, μάλιστα, τη διενέργεια των σχετικών πληρωμών με μετρητά και χωρίς την προηγούμενη έκδοση χρηματικών ενταλμάτων, το δε επειδή, έχοντας ο εκκαλών ορίσει, με την ίδια απόφασή του, ότι ο έλεγχος των δικαιολογητικών απόδοσης των κρατήσεων θα διεξαγόταν στο τέλος του οικονομικού έτους και όχι ανά μήνα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 48 του β.δ/τος της 17.5/15.6.1959, είχε δυσχεράνει τη διαπίστωση της μη γνησιότητας

των παραστατικών που προσκόμιζε ... και, κατ' επέκταση, τον εντοπισμό του ελλείμματος.

Ε. ι. Με το 2105/26.11.2002 έγγραφο του Αντιδημάρχου Οικονομικών ..., δόθηκε στη Διεύθυνση Ταμειακής Υπηρεσίας η εντολή να μην καταβληθούν στους δικαιούχους φορείς οι κρατήσεις και εισφορές που αναλογούσαν στην τακτική μισθοδοσία, για τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο του έτους 2002, του μόνιμου και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού του Δήμου. Ενόψει δε των αντιρρήσεων του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης ..., όσον αφορά τη νομιμότητα της ως άνω αναστολής καταβολής των σχετικών οφειλών του Δήμου, ο ... επανέλαβε την εντολή (βλ. το 2106/26.11.2002 έγγραφο), η οποία και τελικώς εκτελέστηκε από το Ταμείο.

ii. Συγκεκριμένα, ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας, προέβη στη σύνταξη επί συνόλου 441 χρηματικών ενταλμάτων πράξεων έκπτωσης εισφορών και κρατήσεων **α)** ποσού 2.702.284,07 ευρώ υπέρ Ι.Κ.Α., **β)** ποσού 496.750,88 υπέρ Τ.Α.Δ.Κ.Υ., **γ)** ποσού 1.833.468,87 ευρώ υπέρ Τ.Υ.Δ.Κ.Υ., **δ)** ποσού 13.252,80 ευρώ υπέρ Συλλόγου Μονίμων Υπαλλήλων, **ε)** ποσού 544,19 ευρώ υπέρ Συλλόγου Πτυχιούχων Υπαλλήλων, **στ)** ποσού 1.474,88 ευρώ υπέρ Συλλόγου Εργαζομένων Καθαριότητας, **ζ)** ποσού 155,82 ευρώ υπέρ Συλλόγου Νηπιαγωγών, **η)** ποσού 406.343,99 ευρώ υπέρ σύνταξης και **θ)** ποσού 380,90 ευρώ υπέρ πρόσθετης εισφοράς υπαλλήλων. Και ναι μεν μέρος (814.920,74 ευρώ) από το συνολικώς εκπεσθέν, κατά τα ανωτέρω, ποσό των οικείων ενταλμάτων (5.454.656,40 ευρώ) αποδόθηκε, παρά ταύτα, εμπροθέσμως στους δικαιούχους του. Δεν συνέβη, ωστόσο, το ίδιο για εισφορές και κρατήσεις υπέρ Ι.Κ.Α.,

Τ.Α.Δ.Κ.Υ., Τ.Υ.Δ.Κ.Υ. και υπέρ σύνταξης και πρόσθετης εισφοράς, ποσού (5.454.656,40 – 814.920,74) 4.639.735,66 ευρώ, οι οποίες αποδόθηκαν εκπροθέσμως, με τα 13770/27.10.2003, 13771/27.10.2003, 15332/4.11.2004, 15530/4.11.2004 και 18475/24.12.2004 χρηματικά εντάλματα των επόμενων οικονομικών ετών.

iii. Με την προσβαλλόμενη πράξη, έγινε δεκτό ότι η έκπτωση του προαναφερόμενου ποσού των 4.639.735,66 ευρώ από τα χρηματικά εντάλματα του οικονομικού έτους 2002 εχώρησε κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 30 και 31 του β.δ/τος της 7.5/15.6.1959, σύμφωνα με τις οποίες μερική εξόφληση χρηματικού εντάλματος επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση που δικαιούχοι του χρηματικού εντάλματος είναι περισσότεροι του ενός και, έως τη λήξη του οικονομικού έτους, παραμένουν, ως προς ορισμένους από αυτούς, ανεξόφλητα ποσά. Συναφώς, κρίθηκε ότι το ως άνω παρατύπως εκπεσθέν και μη εμπροθέσμως αποδοθέν στους δικαιούχους του ποσό των 4.639.735,66 ευρώ συνιστά έλλειμμα στη χρηματική διαχείριση του Δήμου ..., για τη χρήση του οικονομικού έτους 2002, σε αναπλήρωση του οποίου, πλέον προσαυξήσεων 6.588.424,64 ευρώ, υποχρεούταν, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τους κληρονόμους του ... και τον ..., ως συνευθυνό-μενος, ο εκκαλών, δοθέντος ότι, όπως προέκυπτε από τα 89618/3590/2001 και 2544/51757/2003 έγγραφα του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας, ενώ τελούσε σε γνώση της ανοίκειας πρακτικής, που ακολουθούσαν οι υπηρεσίες του Δήμου, δεν είχε λάβει μέτρα για την αποκατάσταση της νομιμότητας.

XI. Με τα δεδομένα αυτά, το Τμήμα κρίνει ως ακολούθως:

A. Όσον αφορά το εκπεσθέν από τα χρηματικά εντάλματα του οικονομικού έτους 2002 και μη εμπροθέσμως αποδοθέν στους ασφαλιστικούς φορείς ποσό των εισφορών των 4.639.735,66 ευρώ, το οποίο, πλέον προσαυξήσεων 6.588.424,64 ευρώ, καταλογίσθηκε σε βάρος του εκκαλούντος (βλ. σκ. X.E της παρούσας), επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι οι, έστω παράτυπες, ενέργειες της έκπτωσης και μη απόδοσης του εν λόγω ποσού στους δικαιούχους του εντός του ιδίου οικονομικού έτους καθ' εαυτές δεν συνεπάγονται έλλειμμα, κατά την έννοια του νόμου. Αντιθέτως, έλλειμμα θα υφίστατο, εάν, όπως και στην περίπτωση του ποσού των 952.248,02 ευρώ (βλ. ανωτέρω υπό X.Δ), οι εισφορές εμφανίζονταν ως αποδοθείσες, ενώ, στην πραγματικότητα, τούτο δεν είχε συμβεί. Τέτοια περίπτωση, όμως, τουλάχιστον σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην προσβαλλόμενη πράξη, δεν συνέτρεχε, το γεγονός δε ότι συντάχθηκαν οι προβλεπόμενες, ακριβώς προς κατάδειξη της μη πληρωμής του εκπεσθέντος ποσού, πράξεις έκπτωσης, κατά μείζονα λόγο, αποκλείει το ενδεχόμενο της καταχώρησης του συγκεκριμένου ποσού, ως εξοφλημένου, στους λογαριασμούς της δημοτικής διαχείρισης. Επομένως, ως προς το σκέλος του αυτό, που πλήττεται με το δεύτερο λόγο έφεσης, ο καταλογισμός του εκκαλούντος δεν παρίσταται νόμιμος.

B. i. Αναφορικά αφενός με το ποσό των 37.692,26 ευρώ, για το οποίο, αφού καταβλήθηκε παρατύπως στη διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής ..., ούτε δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν τη νόμιμη ανάλωσή του για τη διενέργεια πληρωμών σε βάρος της πάγιας προκαταβολής υποβλήθηκαν, ούτε στο δημοτικό ταμείο επιστράφηκε από τη διαχειρίστρια (βλ. σκ. X.B της

παρούσας), αφετέρου με το ποσό των 1.769.109,99 ευρώ, στο οποίο, κατά την προσβαλλόμενη πράξη, ανέρχονται οι καταλογιστέες σε βάρος του εκκαλούντος πληρωμές, χωρίς την προηγούμενη έκδοση χρηματικών ενταλμάτων (βλ. ανωτέρω υπό Χ.Γ), ορθώς κατ' αρχήν, με την προσβαλλόμενη πράξη, αποδόθηκε στον εκκαλούντα η ιδιότητα του συνευθυνομένου για τα οικεία ελλείμματα και όσα αντίθετα υποστηρίζονται, με τον πρώτο λόγο έφεσης, πρέπει να απορριφθούν. Πράγματι, ενόψει των εποπτικών καθηκόντων που συνεπάγεται η θέση του δημάρχου, σύμφωνα με το άρθρο 114 παρ. 1 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, ως προϊσταμένου των υπηρεσιών και υπαλλήλων του δήμου και επιφορτισμένου με τη διασφάλιση της σύννομης διάθεσης των πόρων του, δεδομένη, όπως προεκτέθηκε, είναι η νομική υποχρέωσή του να παρεμβαίνει προς αποτροπή των διαχειριστικών παρατυπιών, για τις οποίες έχει προσηκόντως ενημερωθεί, ακόμη και όταν, έχοντας μεταβιβάσει τις σχετικές με τη χρηματική διαχείριση του δήμου αρμοδιότητες, ο δήμαρχος δεν ασκεί πλέον τέτοιες αρμοδιότητες. Εφόσον, συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση, ο εκκαλών, μολοντί του γνωστοποιούνταν, όπως και ο ίδιος συνομολογεί (βλ. σελ. 4 της έφεσης), οι εκάστοτε εντολές των Αντιδημάρχων Οικονομικών για την παράκαμψη της νόμιμης διαδικασίας αναφορικά με την ανανέωση της πάγιας προκαταβολής και την πραγματοποίηση των πληρωμών του Δήμου ..., τίποτε δεν έπραξε για να παρεμποδίσει την εκτέλεση των εν λόγω εντολών, αντιθέτως, επέδειξε αδικαιολόγητη, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις της εκ συστήματος παρέκκλισης από τη δημοσιολογιστική νομιμότητα, ανοχή, εξομοιούμενη με άτυπη εκ μέρους του έγκριση της παράτυπης πρακτικής των υπηρεσιών του

Δήμου, στον αυτό, με τους εκδότες των εντολών, βαθμό συνέβαλε στις έκνομες διαχειριστικές ενέργειες, από τις οποίες προέκυψαν τα αντίστοιχα ελλείμματα. Κατά τούτο δε, στοιχειοθετείται και ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της μη συνάδουσας με τις υποχρεώσεις του ως Δημάρχου παράλειψης του εκκαλούντος να ενεργήσει για την αποκατάσταση της δημοσιολογιστικής τάξης και της επέλευσης των ως άνω ελλειμμάτων, ενώ, καθόσον, όταν ο εκκαλών ελάμβανε γνώση των εντολών των Αντιδημάρχων, ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας είχε ήδη εκφέρει αντιρρήσεις ως προς τη νομιμότητά τους, έλλειψη υπαιτιότητας του εκκαλούντος δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτή, ούτε τυχόν πλάνη του να θεωρηθεί συγγνωστή, κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 37 του ν. 3801/2009, όπως, επίσης, αβασίμως προβάλλεται, με τους τέταρτο και ένατο λόγους έφεσης.

ii. Αν και εν γένει η κατάφαση, με την προσβαλλόμενη πράξη, της ιδιότητας του εκκαλούντος ως συνευθυνομένου δεν πάσχει, ειδικώς όσον αφορά το δεύτερο από τα προαναφερόμενα ελλείμματα, εκείνο, δηλαδή, που προέκυψε από τη, χωρίς νόμιμο τίτλο, διενέργεια πληρωμών, ο καταλογισμός του εκκαλούντος με ολόκληρο το ποσό των 1.769.109,99 ευρώ δεν δικαιολογείται από το πραγματικό της υπόθεσης. Διότι, ακριβώς επειδή η ευθύνη του εκκαλούντος συνίσταται στην παράλειψή του να αποτρέψει την εκτέλεση των εντολών των Αντιδημάρχων, αυτός δεν μπορεί να ευθύνεται για τις τέσσερις (4) μεμονωμένες πληρωμές, των 680,00 ευρώ στις 2.4.2002, των 1.200,00 ευρώ στις 23.10.2002, των 17.319,96 ευρώ στις 31.12.2002 και των 3.978,52 ευρώ στις 31.12.2002 (βλ. σκ. Χ.Γ(iv) της παρούσας), οι οποίες δεν κατέστη δυνατό να συσχετισθούν με αντίστοιχες

έγγραφες εντολές και δεν προκύπτει ότι είχαν περιέλθει σε γνώση του εκκαλούντος, ούτως ώστε να υφίσταται υποχρέωσή του να τις παρεμποδίσει. Περαιτέρω, αδοκίμως, με την προσβαλλόμενη πράξη, το ποσό των 1.730.795,37 ευρώ, το οποίο εκταμιεύθηκε, χωρίς χρηματικά εντάλματα, προς διάφορα πρόσωπα, σε εκτέλεση των υπό στοιχ. 1 - 116 εντολών των Αντιδημάρχων [βλ. ανωτέρω υπό Χ.Γ(i)], αθροίσθηκε με το καταβληθέν, δυνάμει άλλων εντολών, στη διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής ποσό των 52.824,60 ευρώ, για να αφαιρεθεί ακολούθως από το άθροισμα το καταλογισθέν, με το προηγούμενο κεφάλαιο της ίδιας πράξης, έλλειμμα των 37.692,26 ευρώ, που συναρτάται με την ανανέωση της πάγιας προκαταβολής (βλ. και πάλι σκ. Χ.Γ(iv) της παρούσας), αφού, με την ως άνω μέθοδο υπολογισμού, ως έλλειμμα εκλαμβάνεται τελικώς και μέρος από τις καταβολές προς τη ..., το οποίο δεν χαρακτηρίσθηκε έτσι στο σχετικό με την πάγια προκαταβολή κεφάλαιο της προσβαλλόμενης πράξης, με συνέπεια, ως προς τούτο, η τελευταία να ελέγχεται ως αντιφατική. Κατ' ακολουθίαν δε των προεκτεθέντων, το αποδοτέο εν προκειμένω στον εκκαλούντα έλλειμμα, από την αιτία της, κατ' εντολήν των Αντιδημάρχων, μη νομότυπης πραγματοποίησης πληρωμών στους φερόμενους ως πιστωτές του Δήμου, περιορίζεται αποκλειστικώς στο ποσό των 1.730.795,37 ευρώ, στο οποίο συνολικώς ανήλθαν οι συγκεκριμένες πληρωμές.

iii. Κατά τα λοιπά, πάντως, αβασίμως, με τον τρίτο λόγο έφεσης, ο εκκαλών μέμφεται, ως ανεπαρκώς αιτιολογημένη, την προσβαλλόμενη πράξη, στο σώμα της οποίας αφενός αναλυτικώς εκτίθενται τα πραγματικά περιστατικά, υπό τα οποία προέκυψαν τα ελλείμματα των 37.692,26 ευρώ από την, κατά παρέκκλιση της

νόμιμης διαδικασίας, κίνηση της πάγιας προκαταβολής και των 1.730.795,37 ευρώ από τη, χωρίς νόμιμο τίτλο, πραγματοποίηση των πληρωμών του Δήμου, αφετέρου ειδικώς αναφέρονται τα έγγραφα του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας, με τα οποία ο εκκαλών, κάθε φορά, ενημερωνόταν για τις παρατυπίες, που αποδεικνύουν την εκ μέρους του γνώση αυτών και, συνεπεία της παράλειψής του να ενεργήσει για την παρεμπόδισή τους, καθιστούν τον εκκαλούντα συνευθυνόμενο για τα εν λόγω ελλείμματα. Και ναι μεν, με τον έβδομο λόγο έφεσης, προβάλλεται, περαιτέρω, ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο ήταν κατά χρόνο αναρμόδιο να προβεί στον καταλογισμό των ανωτέρω ελλειμμάτων, εφόσον είχε παρέλθει η προβλεπόμενη από την παρ. 3 του άρθρου 56 του ν. 2362/1995 δεκαετής προθεσμία από την υποβολή στο Δικαστήριο των απολογιστικών στοιχείων της χρηματικής διαχείρισης του Δήμου ..., για τη χρήση του οικονομικού έτους 2002. Ο λόγος αυτός, όμως, τυγχάνει απορριπτέος, διότι, κατά την έννοια της ως άνω διάταξης, σε δεκαετή αποκλειστική προθεσμία υπόκειται η έκδοση καταλογιστικής πράξης μόνο στο πλαίσιο του τακτικού ελέγχου των δημοσίων διαχειρίσεων και, επομένως, η συγκεκριμένη προθεσμία δεν ισχύει για τον καταλογισμό ελλειμμάτων που διαπιστώνονται κατά τη διενέργεια έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου, όπως εν προκειμένω, για τα οποία άλλος χρονικός περιορισμός δεν τίθεται από τον νόμο, εκτός από εκείνον της εικοσαετούς παραγραφής του άρθρου 249 του Α.Κ., με αφετηρία τον χρόνο δημιουργίας του ελλείμματος, που δεν έχει, στην προκειμένη περίπτωση, συμπληρωθεί (βλ. Ελ. Συν. Πρακτικά 4ης Γεν.Συν./25.2.2009 Ολομ. και αποφάσεις 892/2005 Ολομ., 489/2004 Ι Τμ., 3758/2013 ΙV Τμ., 1398/2017 VII Τμ.).

iv. Αβασίμως, εξ άλλου, ο εκκαλών υποστηρίζει, με τον όγδοο λόγο έφεσης, ότι οι πληρωμές των 37.692,26 ευρώ προς τη ... και των 1.730.795,37 ευρώ προς διάφορα πρόσωπα, από τις οποίες ανέκυψαν τα ισόποσα ελλείμματα που τον βαρύνουν, ως συνευθυνόμενο, καταλαμβάνονται από τις διατάξεις των άρθρων 26 παρ. 1 και 2 του ν. 3274/2004 και 29 παρ. 8 του ν. 3448/ 2006. Τούτο, καθόσον, για τους λόγους που εκτέθηκαν στη σκέψη VII της παρούσας, στις νομιμοποιηθείσες, δυνάμει των διατάξεων αυτών, δαπάνες δεν συγκαταλέγονται και οι εκταμιεύσεις που, όπως οι ανωτέρω, πραγματοποιήθηκαν κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της τηρητέας από τους Δήμους δημοσιολογι-στικής διαδικασίας. Όσον αφορά δε την έτερη νομιμοποιητική διάταξη του άρθρου 34 του ν. 3801/2009, της οποίας ωσαύτως γίνεται επίκληση από τον εκκαλούντα, η εφαρμογή της αποκλείεται, επιπροσθέτως, και για τον λόγο ότι σε αυτήν εμπίπτουν δαπάνες που διενεργήθηκαν από την 1.1.2004 και εφεξής (βλ. 1398/2017 VII Τμ. Ελ. Συν.), προϋπόθεση που δεν συντρέχει εν προκειμένω.

v. Αναφορικά, περαιτέρω, με την εκ μέρους του εκκαλούντος επίκληση, με το από 17.10.2018 υπόμνημά του, των μεταγενέστερων της προσβαλλόμενης πράξης 2301, 2362/2016 και 249, 934/2017 και 314/2018 αποφάσεων του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων ..., που αμφότερες έχουν καταστεί αμετάκλητες (βλ. τις από 21.11.2017 και 3.5.2018 βεβαιώσεις του Τμήματος Εκκαθάρισης Ποινικών Υποθέσεων του Εφετείου ...) και με τις οποίες αυτός απαλλάχθηκε από τις κατηγορίες που του είχαν αποδοθεί για τη μη νομότυπη ανανέωση της πάγιας προκαταβολής και τη, χωρίς την προηγούμενη έκδοση

χρηματικών ενταλμάτων, διενέργεια δαπανών του Δήμου, πρέπει να λεχθούν τα ακόλουθα:

Ως εκ της πρώτης συζήτησης της κρινόμενης έφεσης κατά τη δικάσιμο της 9.10.2018, ανάλογης εφαρμογής στην παρούσα δίκη τυγχάνουν, σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 5 Κ.Δ.Δ., όπως η τελευταία αντικαταστάθηκε από 22.12.2016 με το άρθρο 17 του ν. 4446/2016 (Α' 240), κατά την έννοια των οποίων το Ελεγκτικό Συνέδριο δεσμεύεται από την αμετάκλητη, καταδικαστική ή αθωωτική, απόφαση ποινικού δικαστηρίου, καθώς και από τα αποφαινόμενα να μην γίνει κατηγορία αμετάκλητα βουλεύματα, εφ' όσον η ποινική απόφαση ή το βούλευμα αφορά την ίδια, ως ιστορικό γεγονός, παράβαση, τα αυτά, δηλαδή, πραγματικά περιστατικά με εκείνα που εισάγονται ενώπιόν του, στο πλαίσιο της δημοσιολογιστικής δίκης (πρβλ. ΣτΕ 951/2018). Μολονότι δε, σύμφωνα με τις ως προαναφερόμενες διατάξεις και ενόψει του τεκμηρίου αθωότητας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 παρ. 2 της κυρωθείσας με το ν.δ. 53/1974 (Α' 256) Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου - σε εναρμόνιση προς το οποίο, άλλωστε, επηρέχθη η συγκεκριμένη τροποποίηση του Κ.Δ.Δ. (βλ. την αιτιολογική έκθεση του ν. 4446/2016) - υπό την ως άνω προϋπόθεση της ταυτότητας των επίδικων πραγματικών περιστατικών, το Δικαστήριο τούτο οφείλει να μην αποστεί από την αμετάκλητη απαλλακτική ποινική κρίση, τέτοια δέσμευση, κατά τις ίδιες διατάξεις, δεν υφίσταται όταν η απαλλαγή στηρίχθηκε στην έλλειψη αντικειμενικών ή υποκειμενικών στοιχείων που δεν προαπαιτούνται για τον καταλογισμό του ελλείμματος σε βάρος του υπολόγου ή του μετ' αυτού συνευθυνομένου.

Στην προκειμένη περίπτωση, με την 2301, 2362/2016 και 249, 934/2017 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων ..., ο εκκαλών κηρύχθηκε αθώος των εγκλημάτων της απιστίας στην υπηρεσία (της εν γνώσει του δράστη και με σκοπό να ωφεληθεί ο ίδιος ή άλλος ελάττωσης της δημόσιας περιουσίας από εκείνον στον οποίον είναι αυτή εμπιστευμένη), της απάτης (της εν γνώσει και με σκοπό αποκόμισης παράνομου περιουσιακού οφέλους παρά-στασης από το δράστη ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή της αθέμιτης απόκρυψης αληθινών γεγονότων, εξαιτίας των οποίων άλλο πρόσωπο παραπλανάται και προβαίνει σε περιουσιακή διάθεση, που έχει ως άμεσο αποτέλεσμα τη βλάβη ξένης περιουσίας) και της ψευδούς βεβαίωσης (της από πρόθεση του αρμοδίου για τη σύνταξη δημόσιων εγγράφων βεβαίωσης ψευδώς σε τέτοιο έγγραφο περιστα-τικού που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες), για τα οποία είχε κατηγορηθεί, σε σχέση ακριβώς με τις εκδοθείσες από τους Αντιδημάρχους ... και ... 27/7.1.2002, 205/4.2.2002, 386/27.2.2002, 592/28.3.2002, 827/29.4.2002, 1006/29.5.2002, 1203/25.6.2002, 1396/23.7.2002, 1478/12.8.2002, 1497/20.8.2002, 1579/4.9.2002, 1822/16.10.2002 και 1994/7.11.2002 εντολές ανανέωσης της πάγιας προκαταβολής, χωρίς την προηγούμενη υποβολή από τη διαχειρίστρια αυτής ... δικαιολογητικών που να αποδεικνύουν τις φερόμενες ως πραγματοποιηθείσες από την ίδια πληρωμές (βλ. ανωτέρω υπό Χ.Β), με τις ειδικότερα διαλαμβανόμενες στην εν λόγω ποινική απόφαση αιτιολογίες ότι: «Ο ..., στην αρχή εκάστης θητείας του, όριζε (...) ένα δημοτικό σύμβουλο της πλειοψηφίας, ως Αντιδήμαρχο Οικο-νομικών, στον οποίο μεταβίβαζε, νόμιμα (τόσο κατά τις διατάξεις των άρθρων 114 και 115 του Π.Δ. 410/1995 «Δημοτικός και

Κοινοτικός Κώδικας», όσο και κατά τις διατάξεις των άρθρων 86 παρ. 1, 87 παρ. 2 και 3 και 88 του Ν. 3463/ 2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», που ίσχυε από 8.6.2006), με αντίστοιχες αποφάσεις του, τις σχετικές με την οικονομική λειτουργία του Δήμου ... αρμοδιότητές του (...) το έτος 1999 που ανέλαβε η διοίκηση του 11^{ου} κατ/νου, Δημάρχου, ..., το Ταμείο του Δήμου ..., όπως συνέβαινε και κατά τα προηγούμενα χρόνια, τουλάχιστον από το 1985 και μετέπειτα, ασκούσε σε πολλές περιπτώσεις εξωλο-γιστική διαχείριση, δηλαδή, παρά τις κατά καιρούς επισημάνσεις των Διευθυντών των Ταμειακών Υπηρεσιών (...), δεν πλήρωνε πάντοτε, ακόμη και τις τακτικές δαπάνες του, με την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής, όπως υποχρεούνταν από τις σχετικές διατάξεις του δημοσίου λογιστικού, αλλά εξοφλούσε μερικά ή ολικά τις οικονομικές υποχρεώσεις του Δήμου προς τρίτους (προμηθευτές, αλλά και τους υπαλλήλους του Δήμου), με πρόχειρες αποδείξεις, με «ειδικές καταστάσεις», με «σπασμένα εντάλματα» και με «ειδικές εντολές» του εκάστοτε αντιδημάρχου (...) [Ο] (...) ..., ασχολιόταν, κυρίως, με τη διαμόρφωση των στόχων της γενικής πολιτικής του Δήμου ... και την εξεύρεση των αναγκαίων οικονομικών πόρων, ιδίως μέσω ειδικών προγραμμάτων και χρηματοδοτήσεων (Ε.Σ.Π.Α. κ.λπ.), για την υλοποίηση των έργων που περιλαμβάνονταν στο πρόγραμμα της διοίκησής του, ενώ ύστερα από τις ανωτέρω διαδοχικές μεταβιβάσεις όλων των σχετικών με τα οικονομικά και διοικητικά ζητήματα αρμοδιοτήτων του, δεν ασκούσε (...) τη διαχείριση των οικονομικών του Δήμου. Ο ίδιος, όμως, προασπίζοντας, όπως επιβάλλεται από το άρθρο 86 παρ. 1 του ΚΔκΚ, που θεσπίστηκε με το Ν. 3463/2006 (και το άρθρο 114 του

προγενέστερου Π.Δ. 410/1995), τα τοπικά συμφέροντα του Δήμου, στα οποία «τοπικά συμφέροντα» πρωτίστως διαλαμβάνεται και η έννοια της περιουσίας, κινητής και ακίνητης του ίδιου του νομικού προσώπου του Δήμου, αρμοδιότητες και καθήκοντα που δεν μεταβιβάζονται και δεν εκχωρούνται σε άλλο πρόσωπο της εκάστοτε διοίκησης του Δήμου (...), θα έπρεπε, έστω να ασχολείται, εκτός των άλλων, με τη συνειδητή, επιστάμενη και με αποτελεσματικά οργανωμένο τρόπο, μόνιμη και διαρκή εποπτεία όλων των Οικονομικών και Ταμειακών υπηρεσιών του Δήμου ..., μέσω του εκάστοτε αρμόδιου Αντιδημάρχου Οικονομικών, αλλά και των Διευθυντών των εν λόγω υπηρεσιών, ως προς όλες τις εργασίες και τα αντίστοιχα αποτελέσματά τους. Αντ' αυτών, ο (...) ..., έχοντας βάλει, τρόπον τινά, τη διοίκηση και ιδίως τον έλεγχο του Δήμου ..., που αποτελεί το δεύτερο σε μέγεθος δήμο της χώρας, «στον αυτόματο πιλότο», ασχολούνταν, εκτός από την προρρηθείσα εξεύρεση των αναγκαίων οικονομικών προγραμμάτων και την υλοποίηση των προγραμματισμένων έργων, με τις δημόσιες σχέσεις του Δήμου (...) [Δ]εν αποδείχθηκε ότι υπήρξε κάποια συνωμοσία μεταξύ όλων των ανωτέρω κατηγο-ρουμένων που υπηρέτησαν στο Δήμο ... (και, μάλιστα, σε διάφορες χρονικές στιγμές κάποιοι απ' αυτούς), κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, από τις 1.1.1999 έως τις 11.7.2007, ήτοι, κάποια συνεννοημένη μεταξύ τους πράξη για να ελαττώσουν, εν γνώσει τους, τη δημοτική περιουσία, μέσω της πάγιας προκαταβολής, σκοπεύοντας να ωφελήσουν τους ίδιους τους εαυτούς τους ή κάποιους άλλους (...) με εξαίρεση την (...) υπόλογ[ο], διαχειρίστρια της παγίας. Δεν αποδείχθηκαν, δηλαδή, από την προκειμένη ακροαματική διαδικασία τα όσα αποδόθηκαν συλλήβδην σε

όλους τους κατηγορουμένους κατά την προδικασία, ότι, δηλαδή, «ο καθένας από τα παραπάνω πρόσωπα ενήργησε με πρόθεση από κοινού με τους λοιπούς (ή κάποιον από τους λοιπούς) κατηγορουμένους και κατόπιν συναπόφασης μ' αυτ[ούς], την οποία (συναπόφαση) έλαβαν είτε πριν από την πράξη τους είτε κατά την τέλεσή της, ώστε ο καθένας τους να θέλει και να αποδέχεται την τέλεσή της και να γνωρίζει ότι και ο άλλος από αυτούς ενεργεί με δόλο τέλεσης της ίδιας πράξης και να θέλει και να αποδέχεται να ενώσει τη δράση του με τη δράση του άλλου, τελώντας σε γνώση της πρόθεσης μεταξύ τους για την τέλεση του ίδιου εγκλήματος» ούτε ότι η αντικειμενική υπόσταση των εξακολουθητικών αυτών εγκλημάτων, που τους αποδόθηκαν κατά την κατηγορία, τελέσθηκε διαδοχικά «από διάφορους από τους κατ/νους και με διαφορετικές ενέργειες ενός εκάστου, με περισσότερες πράξεις που συνιστούν εξακολούθηση ενός και του αυτού εγκλήματος κάθε φορά (αποβλέποντας στο συνολικό αποτέλεσμα της πράξης τους και το συνολικό περιουσιακό όφελος και την αντίστοιχη συνολική περιουσιακή ζημία του Δήμου και του Δημοσίου». Ανεξάρτητα απ' αυτό, όμως, όλοι οι ανωτέρω κατηγορούμενοι - υπάλληλοι των προαναφερόμενων υπηρεσιών και αιρετοί του Δήμου ..., αντίστοιχα, με τις πράξεις ή τις παραλείψεις τους, παρέβησαν συγκεκριμένες νομικές διατάξεις του Π.Δ. 410/1995 (Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων), του επόμενου Ν. 3463/2006, καθώς και του δημοσίου λογιστικού και ιδίως του Β.Δ. 17-5/15.6.1959 «περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων» (...) και με την εν λόγω υπηρεσιακή συμπεριφορά τους θα μπορούσε να πληρωθεί η αντικειμενική, τουλάχιστον, υπόσταση του εγκλήματος της παράβασης καθήκοντος, για το οποίο, ήδη, η ασκηθείσα σε

βάρος τους ποινική δίωξη, έπαυσε οριστικά, δυνάμει του υπ' αριθμ. .../2013 αμετάκλητου βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών ..., λόγω της παραγραφής του (...) Κατά το χρονικό διάστημα από το έτος 2000 μέχρι και τα τέλη του έτους 2002, ήτοι, για τρία έτη, η ανανέωση του ποσού της πάγιας προκαταβολής με την εκταμίευση του αντίστοιχου ποσού από το Ταμείο του Δήμου, γινόταν κατόπιν «ειδικών έγγραφων εντολών» του εκάστοτε Αντιδημάρχου Οικονομικών, δηλαδή, εν προκειμένω, του ... και του ..., μετά από Εισήγηση του Τμήματος Προμηθειών της Διεύθυνσης Οικονομικών (με θέμα: «Καταβολή χρηματικού ποσού, χωρίς την έκδοση χρηματικού εντάλματος»), που υπογραφόταν από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Προμηθειών, τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικο-νομικών και τον Αντιδήμαρχο Οικονομικών και έφερε ημερομηνία υπογραφής, ενώ οι εν λόγω «ειδικές εντολές» των Αντιδημάρχων Οικονομικών καταχωρούνταν, με πολύ πρόχειρο τρόπο, στο πρωτόκολλο του Λογιστηρίου της Δ/σης Ταμειακής Υπηρεσίας. Δηλαδή, ο Αντιδήμαρχος Οικονομικών έδινε εντολή στη Διεύθυνση Ταμειακής Υπηρεσίας να ανανεωθεί το ποσό της πάγιας προκαταβολής στο όνομα της άνω υπολόγου - θης κατ/νης, ..., με το ανώτερο προβλεπόμενο για την παγία συνολικό ποσό, ήτοι, να καταβάλει το συγκεκριμένο ποσό στη ..., ως διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής, χωρίς την ταυτόχρονη έκδοση χρηματικού εντάλματος, με τη δέσμευση ότι το σχετικό χρηματικό ένταλμα θα αποστέλλονταν στην Ταμειακή Υπηρεσία το συντομότερο δυνατό (...) Κατόπιν, ο Προϊστάμενος της Δ/σης της Ταμειακής Υπηρεσίας, ..., απαντούσε εγγράφως στον εκάστοτε Αντιδήμαρχο Οικονομικών ότι βάσει των σχετικών διατάξεων και των σχετικών εγκυκλίων, που ορίζουν ότι η πληρωμή

χωρίς χρηματικό ένταλμα είναι παράνομη, δεν ήταν δυνατό να γίνει εκτελεστή η ειδική του εντολή. Στη συνέχεια, ο Αντιδήμαρχος Οικονομικών επανερχόταν με άλλο έγγραφό του, επιμένοντας στην καταβολή του εν λόγω συνολικού ποσού στη διαχειρίστρια, ..., χωρίς χρηματικό ένταλμα, επικαλούμενος επείγοντες και γενικότερου συμφέροντος λόγους. Ακολούθως, ο ανωτέρω Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας απευθυνόταν με έγγραφό του προς το Δήμαρχο, ... (...) και στη συνέχεια, κατέβαλε στη διαχειρίστρια της πάγιας, ..., το εκάστοτε ποσό που όριζε η εντολή του Αντιδημάρχου Οικονομικών (...) Η συγκεκριμένη διαδικασία εκταμίευσης χρημάτων από το Ταμείο του Δήμου ...για την πληρωμή έργων ή προμηθευτών ή για τη μισθοδοσία του προσωπικού του Δήμου ή για την πληρωμή δαπανών της πάγιας προκαταβολής, χωρίς την ταυτόχρονη έκδοση του εκάστοτε αντίστοιχου χρηματικού εντάλματος πληρωμής (Χ.Ε.Π.), η οποία δεν προβλέπεται πουθενά στο νόμο, δεν ήταν «εφεύρημα» της προκειμένης διοίκησης του Δήμου, με Δήμαρχο τον (...) ..., που ανέλαβε στις 1.1.1999, αλλά χρησιμοποιούνταν στο Δήμο για τις εν λόγω αιτίες τουλάχιστον από το 1985 και μετέπειτα (...) Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι παρά τον προπεριγραφέντα παράνομο, κατά τις διατάξεις του δημόσιου λογιστικού, τρόπο εκταμίευσης των ποσών ανανέωσης της πάγιας προκαταβολής, με βάση τις «ειδικές εντολές» των ως άνω Αντιδημάρχων, τελικώς δεν υπήρξε καμία (πραγματική ή και απλώς λογιστική) ζημία στην περιουσία του νομικού προσώπου του Δήμου .... Και τούτο διότι ενταλματοποιήθηκαν εκ των υστέρων και τακτοποιήθηκαν λογιστικά οι σχετικές δαπάνες (...) έστω μεταγενέστερα (...) Ωσαύτως (...) προέκυψε ότι, παρά τον

προπεριγραφέντα εν γένει παράνομο, κατά τις ανωτέρω διατάξεις του δημόσιου λογιστικού, τρόπο εκταμίευσης και ανανέωσης των ποσών για τις δαπάνες της πάγιας προκαταβολής στην διαχειρίστρια αυτής (...) ..., χωρίς έλεγχο των σχετικών παραστατικών και των δικαιολογητικών τους από το Τμήμα του Λογιστηρίου της Ταμειακής Υπηρεσίας, το οποίο έπρεπε να τα ελέγχει, πριν την εκάστοτε εκταμίευση και στη συνέχεια, να υποβάλει τις σχετικές Εισηγήσεις στη Δημορχιακή Επιτροπή για τις αναγκαίες εγκριτικές αποφάσεις των αντίστοιχων δαπανών και να μεριμνά για την ενταλματοποίησή τους από το αρμόδιο Τμήμα Εκκαθάρισης Δαπανών (...) και παρά το παράνομο κλείσιμο της παγίας στο τέλος κάθε έτους, αφού δεν «έκλεινε» ουσιαστικά και πραγματικά ούτε τακτοποιείτο λογιστικά για το συνολικό ύψος της, με την έκδοση των αντίστοιχων για όλες τις δαπάνες της, Χ.Ε.Π., μέχρι το τέλος, έστω, εκάστου τρέχοντος έτους, αλλά κάποιες δαπάνες της, που αφορούσαν το ανενταλματοποίητο υπόλοιπό της, μεταφέρονταν ως χρέος (στο κωδικό των χρεών) στο επόμενο έτος, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 35, 32, 33, 34 και 37 του Β.Δ/τος 17-5/15-6-1959, ώστε να τακτοποιηθούν λογιστικά μεταγενέστερα, ως «έξοδα εκ παρελθόντων οικονομικών ετών», τελικώς δεν υπήρξε καμία (πραγματική ή και λογιστική έστω) ζημία στην περιουσία του νομικού προσώπου του Δήμου ... από όλες τις δαπάνες που πληρώθηκαν μέσω της διαδικασίας της πάγιας προκαταβολής, από το έτος 1999 έως και το έτος 2003, για τις οποίες εκδόθηκαν όλα τα αντίστοιχα Χ.Ε.Π. είτε σε κάθε τρέχον έτος χρήσης (που έγιναν και οι σχετικές δαπάνες), είτε κατά το επόμενο έτος (και μερικές και κατά το μεθεπόμενο έτος) (...) [Σ]την προκειμένη περίπτωση δεν

θεμελιώνεται αντικειμενικά και υποκειμενικά η αξιόποινη πράξη της ψευδούς βεβαίωσης (...) σε βαθμό κακουργήματος (...) που αποδόθηκε, από κοινού, στους (...) 11^ο των κατ/νων, για την οποία, ως εκ τούτου, πρέπει να κηρυχθούν όλοι τους αθώοι (...) Ειδικότερα: 1) Δεν αποδείχθηκε, κατ' αρχήν, η συνδρομή, στην προκειμένη περίπτωση, του αναγκαίου για τη θεμελίωση του συγκεκριμένου αδικήματος, σε βαθμό κακουργήματος (αφού, ως προς την πλημμεληματική του μορφή, το εν λόγω αδίκημα που φέρεται ότι τελέστηκε έως 11.7.2007, θα είχε, εκτός των άλλων, παραγραφεί) στοιχείου του σκοπού, που, κατά την κατηγορία, φέρεται ότι επιδίωκαν οι άνω κατ/νοι, περί προσπορισμού στον εαυτό τους ή σε άλλον αθέμιτου οφέλους ή να βλάψουν παράνομα άλλον και εν προκειμένω το Δήμο ... (...) 2) Όλα τα έγγραφα, που κατά την κατηγορία φέρονται πως όλοι οι προρρηθέντες κατ/νοι βεβαίωσαν επ' αυτών ψευδώς περιστατικά (...) και συγκεκριμένα (...) «ειδικές εντολές» ανανέωσης των ποσών της παγίας προκαταβολής των Αντιδημάρχων Οικονομικών, για τα έτη 1999 - 2002 (...) δεν αποτελούν «δημόσια έγγραφα», αλλά έγγραφα (...) που αφορούσαν αποκλειστικά την εσωτερική λειτουργία των διαφόρων υπηρεσιών του Δήμου ...(...) καθόσον «δημόσιο έγγραφο», κατά την (...) έννοια του νόμου, για να στοιχειοθετηθεί το αδίκημα της ψευδούς βεβαίωσης, είναι αυτό που (...) προορίζεται για εξωτερική υπηρεσία (...)» (βλ. σελ. 1006 - 1009, 1013 - 1020, 1029 - 1041 και 1163 -1164 της ανωτέρω απόφασης).

Ετέρωθεν, με την .../2018 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων, ο εκκαλών κηρύχθηκε αθώος του εγκλήματος της άμεσης συνέργειας σε απιστία στην υπηρεσία, για το οποίο του είχε γίνει κατηγορία,

όσον αφορά τις, κατ' εντολήν των Αντιδημάρχων ... και ..., πραγματοποιηθείσες, χωρίς νόμιμο τίτλο, πληρωμές, κατά το μέρος (453.698,92 ευρώ - βλ. σκ. .ΧΓ(iii) ανωτέρω) που αυτές ούτε με εκ των υστέρων εκδοθέντα χρηματικά εντάλματα κατέστη δυνατόν να συσχετισθούν, με το σκεπτικό ότι, αν και, ως προς το ατακτοποιήτο υπόλοιπο των εν λόγω πληρωμών, το οποίο, μάλιστα, η ως άνω ποινική απόφαση αναβιβάζει στο ποσό των 519.707,14 ευρώ, πράγματι δεν βρέθηκαν δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το δικαίωμα των, κατά περίπτωση, λαβόντων έναντι του Δήμου (βλ. σελ. 142 - 151), εντούτοις «(...) η πληρωμή υποχρεώσεων (...) με τη διαδικασία των ειδικών εντολών ήταν μια συστηματική, εξωθεσμική, παράτυπη και παράνομη διαδικασία, η οποία (...) ακολουθείτο στο Δήμο ... από το έτος 1975 τουλάχιστον και έπαυσε το έτος 2007 (...) [Σ]ε όλες τις ως άνω περιπτώσεις (...) οι ειδικές αυτές εντολές υλοποιούσαν ομόφωνες αποφάσεις του Δ.Σ. του Δήμου ... που είχαν εγκριθεί με αποφάσεις της Δ.Ε., ενώ δεν υπήρξε θέμα υπεξαίρεσης των χρημάτων από το Ταμείο του Δήμου δεδομένου ότι τα χρήματα τα έλαβαν οι δικαιούχοι, είτε αυτοί ήταν απασχολούμενοι με σύμβαση μίσθωσης έργου στο Δήμο, είτε προμηθευτές ή εργολάβοι κ.λ.π.. Το θέμα είναι ότι (...) για τις πληρωμές αυτές δεν τηρήθηκε η προβλεπόμενη από τον Νόμο διαδικασία, δηλαδή η έκδοση χρηματικού εντάλματος πληρωμής (Χ.Ε.Π.), η αποστολή αυτού για θεώρηση στην υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και τέλος η πληρωμή του στο δικαιούχο. Αντ' αυτού διενεργούνταν πρώτα η πληρωμή, ελάμβανε ο δικαιούχος τα χρήματά του από το Ταμείο του Δήμου και ακολουθούσε η έκδοση του Χ.Ε.Π. ως πράξη λογιστικής τακτοποίησης, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις τα χρηματικά

εντάλματα ακυρώθηκαν ή δεν εγκρίθηκαν από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Ειδικά για την πληρωμή προμηθευτών και εργολάβων στα πλαίσια των συμβάσεων έργου, όπως αποδείχθηκε, τα έργα πραγματοποιήθηκαν και (...) υπήρχαν σχετικές ομόφωνες αποφάσεις των αρμοδίων συλλογικών οργάνων του Δήμου. Περαιτέρω, για τις ειδικές εντολές που αφορούν την πληρωμή δεδουλευμένων συμβασιούχων του Δήμου, υπήρχαν γεννημένες αξιώσεις των εργαζομένων, οι οποίες σε κάποιες περιπτώσεις αναγνωρίστηκαν και με δικαστικές αποφάσεις που τους δικαίωναν, επιβάλλοντας, επιπλέον, τόκους και έξοδα στον Δήμο. Σε κάθε περίπτωση πάντως, η έκδοση ειδικών εντολών ήταν γνωστή τακτική που ακολουθείτο επί σειρά ετών και εφαρμοζόταν ευρέως και κατά κανόνα για την κάλυψη δαπανών και εξόδων του Δήμου. Από την όλη ακροαματική διαδικασία ουδόλως αποδείχθηκε ότι οι κατηγορούμενοι ενήργησαν κατ' αυτόν τον τρόπο με δόλο που περιλαμβάνει αφενός την θέλησή τους να ελαττώσουν τη δημοτική περιουσία και αφετέρου την γνώση τους ότι επέρχεται η ελάττωση αυτής, πολύ περισσότερο, δεν αποδείχθηκε ότι υπήρχε σκοπός οφέλους των ιδίων ή τρίτων. Επομένως με βάση τα ανωτέρω, η ως άνω πράξη για την οποία κατηγορείται ο καθένας από τους κατηγορούμενους (...) ο έβδομος, Δήμαρχος ..., δεν τελέστηκε, αφού δεν στοιχειοθετείται η αντικειμενική αλλά ούτε και η υποκειμενική υπόσταση του ως άνω εγκλήματος, καθόσον αφενός μεν λείπει η ελάττωση της περιουσίας του Δήμου ..., αφετέρου λείπει το στοιχείο του άμεσου δόλου και επιπλέον ο σκοπός ωφέλειας των ιδίων ή τρίτων (...)» (βλ. σελ. 153 - 155).

Από τα προπαρατεθέντα αποσπάσματα των κρίσιμων εν προκειμένω ποινικών αποφάσεων σαφές καθίσταται ότι η αθώωση του εκκαλούντος εχώρησε, όχι διότι αμφισβητήθηκαν τα πραγματικά περιστατικά που συγκροτούν την ιστορική βάση του καταλογισμού του - αντιθέτως, τόσο οι αιτίες δημιουργίας των ελλειμμάτων των 37.692,26 ευρώ και των 1.730.795,37 ευρώ, όσο και οι συνδεόμενες αιτιωδώς με την πρόκλησή τους παραλείψεις του εκκαλούντος πλήρως επιβεβαιώθηκαν με τις αποφάσεις αυτές - αλλά λόγω της μη συνδρομής στοιχείων της νομοτυπικής μορφής των αδικημάτων, για τα οποία είχε ο εκκαλών διωχθεί, όπως ο αξιούμενος από τον ποινικό νομοθέτη βαρύτερος βαθμός υπαιτιότητας και η επέλευση πραγματικής ζημίας στη δημόσια διαχείριση, που δεν συνιστούν αναγκαίες προϋποθέσεις για τη θεμελίωση της ευθύνης του εκκαλούντος προς αναπλήρωση των ελλειμμάτων αυτών. Τούτο, ωστόσο, δεν σημαίνει ότι οι ανωτέρω ποινικές αποφάσεις αποβαίνουν αδιάφορες για τη νυν δικαζόμενη υπόθεση, αφού, ασχέτως της διαπιστωθείσας από τους αλληπάλληλους ελέγχους αδυναμίας αντιστοίχισης του συνόλου των επίμαχων πληρωμών με την εξόφληση υπαρκτών υποχρεώσεων του Δήμου, στο μέτρο που ο εκκαλών αθωώθηκε με το αιτιολογικό, μεταξύ άλλων, ότι από τις έκνομες διαχειριστικές ενέργειες, σε σχέση με την ανανέωση της πάγιας προκαταβολής και την, άνευ χρηματικών ενταλμάτων, καταβολή δαπανών, η δημοτική περιουσία δεν ελαττώθηκε, πρέπει να γίνει δεκτό ότι πρόκειται για τυπικά, εξ ολοκλήρου, ελλείμματα.

vi. Σύμφωνα με τις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού διατάξεις των άρθρων 904 - 913 του Α.Κ., όποιος καθίσταται πλουσιότερος, χωρίς νόμιμη αιτία, από την περιουσία ή επί ζημία άλλου υποχρεούται να του αποδώσει την ωφέλεια. Για

την εφαρμογή, συνεπώς, των ανωτέρω διατάξεων απαιτείται αφενός περιουσιακή μετακίνηση και, ειδικότερα, επαύξηση της περιουσίας ενός προσώπου σε βάρος κάποιου άλλου, αφετέρου η περιουσιακή αυτή μετακίνηση να θεωρείται από την έννομη τάξη αδικαιολόγητη (βλ. 1929/2018, 477/2019 Ολομ. Ελ. Συν.). Ως εκ τούτου, ο πέμπτος λόγος έφεσης, με τον οποίον προβάλλεται ότι, με την προσβαλλόμενη καταλογιστική πράξη, ο Δήμος ...καθίσταται αδικο-λογήτως πλουσιότερος σε βάρος του εκκαλούντος, πρέπει να απορριφθεί, ως νόμω αβάσιμος, διότι, επί τυπικών ελλειμμάτων, όπως τα προαναφερόμενα των 37.692,26 ευρώ και των 1.730.795,37 ευρώ, νόμιμη αιτία της περιουσιακής μετακίνησης συνιστούν οι ειδικές και κατισχύουσες ρυθμίσεις του άρθρου 56 του ν. 2362/1995, κατά τις οποίες κάθε διενεργηθείσα, χωρίς τη νόμιμη διαδικασία, πληρωμή λογίζεται ως έλλειμμα, καταλογιστέο σε βάρος εκείνου που προκάλεσε την επέλευσή του.

Γ.ι. Αναφορικά με το έλλειμμα των 952.248,02 ευρώ, που προέκυψε από την αλλοίωση των λογαριασμών της δημοτικής διαχείρισης, με τη φερόμενη ως ενεργηθείσα εκταμίευση προς τους δικαιούχους εισφορών και κρατήσεων, οι οποίες ουδέποτε αποδόθηκαν σε αυτούς (βλ. σκ. Χ.Δ της παρούσας), με τον γενικό περί έλλειψης υπαιτιότητάς του τέταρτο λόγο έφεσης, ο εκκαλών διατείνεται, ειδικότερα, ότι, λόγω των ιδιαίτερων τεχνασμάτων που χρησιμοποιούσε ο ... και τα οποία ο εκκαλών δεν θα μπορούσε να γνωρίζει, ο ίδιος δεν υπέχει ευθύνη για το έλλειμμα αυτό. Πλην όμως, με τη συγκαταλεγόμενη στα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης 184 - 185, 290, 539, 693, 775, 892, 1175, 1584/2014 απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων ..., ο εκκαλών καταδικάσθηκε - μεταξύ

άλλων, για τις περιληφθείσες στο σχετικό κεφάλαιο της προσβαλλόμενης πράξης κρατήσεις υπέρ σύνταξης από τις αποδοχές των υπαλλήλων, ποσού 472.227,71 ευρώ, για την απόδοση των οποίων είχαν εκδοθεί τα πλαστά, όπως τελικώς αποδείχθηκε, 7563005/26.9.2002, 8182303/ 31.10.2002 και 8484328/12.11.2002 διπλότυπα εισπραξης της... Δ.Ο.Υ. ... [βλ. ανωτέρω, υπό Χ.Δ(ii)] - σε ποινή κάθειρξης δώδεκα (12) ετών για το αδίκημα της απλής συνέργειας κατ' εξακολούθηση σε υπεξαίρεση στην υπηρεσία κατ' εξακολούθηση, με τις αιτιολογίες ότι: «(...) Ο πρώτος κατηγορούμενος ... υπηρετούσε από πολλών ετών (1991) ως μόνιμος υπάλληλος στο Τμήμα Εξόδων της Διεύθυνσης της Ταμειακής Υπηρεσίας του Δήμου ..., εκτελώντας τα καθήκοντα του διαχειριστή των υπέρ τρίτων αποδοτέων κρατήσεων (...) Λόγω της ευφυΐας και της εμπειρίας, που εν τω μεταξύ απέκτησε, αντελήφθη ότι ήταν δυνατή η υπεξαίρεση κάποιου μέρους από τα χρηματικά ποσά που διαχειριζόταν, δεδομένου ότι: **α)** οι αποδόσεις των κρατήσεων γίνονταν όχι μόνο με τραπεζικές επιταγές, αλλά και με μετρητά, **β)** ο ουσιαστικός έλεγχος (...) από τους αρμόδιους προς τούτο (...) ήταν ανύπαρκτος (...) Ο τρίτος κατηγορούμενος ... αναδείχθηκε Δήμαρχος ... στις δημοτικές εκλογές του Οκτωβρίου 1998 (...) Ο δήμαρχος όρισε ως γενικό γραμματέα του δήμου, δηλαδή στην πλέον σημαντική και καίρια μετά τη δική του θέση, τον από πολλών ετών στενότατο συνεργάτη του, δεύτερο κατηγορούμενο ... (...) Μετά την εκλογή του ... (...) ο ... ενδιαφέρθηκε να γνωρίσει το περιβάλλον του νέου δημάρχου και να σταθμίσει τις διαθέσεις του για τον τρόπο λειτουργίας των οικονομικών υπηρεσιών του δήμου, ώστε να βεβαιωθεί αν μπορούσε να συνεχίσει να υπεξαίρει χρήματα,

όπως είχε αποφασίσει, χωρίς κίνδυνο να αποκαλυφθεί. Έτσι (...) συναντήθηκε με το ... (...) Ο Γενικός Γραμματέας (...) [α]ναζητούσε μία πηγή στις οικονομικές υπηρεσίες του δήμου, από την οποία ο επιτήδειος υπάλληλος θα μπορούσε να «εκταμιεύσει» κάποια ποσά με προβαλλόμενο πρόσχημα την οικονομική ενίσχυση της δημο-τικής παράταξης του ... «...». Ως τέτοιον γρήγορα, μετά την πρώτη γνωριμία τους, εντόπισε το διαχειριστή των υπέρ τρίτων κρατήσεων, πρώτο κατηγορούμενο ..., η διαχείριση του οποίου προσφερόταν για το σκοπό αυτό (...) Στις συζητήσεις που είχαν οι ...και ... για τις «εκταμιεύσεις», συμφώνησαν ότι μερίδιο από αυτές θα έχουν και οι δύο πλευρές. Η συμφωνία στο ζήτημα αυτό τηρήθηκε, πλην δεν κατέστη δυνατό να εξακριβωθεί το ακριβές ποσοστό συμμετοχής της κάθε πλευράς στη «λεία», το οποίο πάντως ήταν μεγαλύτερο για την πλευρά του γενικού γραμματέα και του δημάρχου (...) [Γ]νώστης όλων των σχεδιαζομένων ήταν και ο δήμαρχος ... (...) [Ο] ... (...) παρέλειψε ηθελημένα να διατάξει οποιοδήποτε έλεγχο στον τρόπο λειτουργίας της Ταμειακής Υπηρεσίας (...) παρέχοντας έτσι συνδρομή στον ... για την υπεξαίρεση που αυτός διέπραξε (...) αφού όπως προαναφέρθηκε λάμβανε μέρος των υπεξαيرهθέντων (...) Έτσι συνέχισε ο ... τις υπεξαίρεσεις του και μετά την 1.1.1999 μέχρι και το τέλος του 2007, παραδίδοντας παράλληλα (όπως είχε προσυμφωνηθεί) σημαντικό μέρος από τα κάθε φορά υπεξαιρούμενα χρήματα, μετά την ολοκλή-ρωση της πράξης, σε τακτά διαστήματα στο ... και ο τελευταίος ακολούθως μέρος αυτών που ελάμβανε στον τρίτο κατηγορούμενο ... (...) Παρόμοια με το ...ασυνήθιστη αγορά αυτοκι-νήτων, πέραν των αγορών ακινήτων, εμφάνισε κατά τη διάρκεια της

θητείας του ως δημάρχου και ο ... (...) Τα κατατεθέντα (..) στους λογαριασμούς αυτούς [του ... και της συζύγου του] δεν φαίνεται να υπερβαίνουν κατά το επίδικο χρονικό διάστημα τα 3.000.000 ευρώ. Το συνολικό υπεξαίρεθέν ποσό κατά το διάστημα αυτό (1999 – 2007) (...) ανέρχεται στα 17.962.336 ευρώ. Είναι λοιπόν εμφανές ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτών διοχετεύθηκε στους δεύτερο και τρίτο των κατηγορουμένων (...) Γνωρίζοντας λοιπόν ο κατηγορούμενος αυτός (...) ότι ένας υπάλληλος του Δήμου και συγκεκριμένα ο ... υπεξαιρεί εξακολουθητικά χρήματα από το ταμείο του Δήμου και παρά ταύτα τον άφηνε ηθελημένα να παραλαμβάνει τα χρήματα σε μετρητά και στη συνέχεια να τα ιδιοποιείται σε όλο το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα, αποφεύγοντας εξακο-λουθητικά να παρέμβει για να παρεμποδίσει το δράστη και να αποτρέψει την ιδιοποίηση, μολονότι ήταν σε θέση να το πράξει αποτελεσματικά και άμεσα είτε με την εντολή της παύσεως χορηγήσεως μετρητών είτε με επιστάμενο και καθη-μερινό έλεγχο της διαχειρίσεώς του, πρέπει, κατά την άποψη που επικράτησε στο δικαστήριο, αφού απορριφθούν οι ισχυρισμοί του (...) περί ανυπαρξίας ευθύνης του λόγω εκχωρήσεως και μεταβιβάσεως των σχετικών αρμοδιοτήτων (...) να κηρυχθεί αυτός ένοχος (...)» (βλ. σελ. 1787, 1901, 1903, 1904, 1905, 1906, 1916, 1923 και 1927 της εν λόγω ποινικής απόφασης).

ii. Η προαναφερόμενη ποινική απόφαση, έχουσα πλέον καταστεί αμετάκλητη, μετά την απόρριψη της κατ' αυτής από 5.2.2015 αίτησης αναίρεσης του ήδη εκκαλούντος (βλ. την προσκομισθείσα, σε εκτέλεση της 1631/2019 προδικαστικής απόφασης του Δικαστηρίου τούτου, 469/2018 απόφαση του Αρείου

Πάγου), επάγεται, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν ανωτέρω για τις αναλόγως εφαρμοστέες στις ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκες διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 5 Κ.Δ.Δ., δέσμευση για το παρόν Δικαστήριο, ως προς το εκεί κριθέν ως υπεξαηρεθέν, με τη συνδρομή του εκκαλούντος, ποσό των 472.227,71 ευρώ από το σχετιζόμενο με την ουδέποτε πραγματοποιηθείσα απόδοση των κρατήσεων συνολικό έλλειμμα των 952.248,02 ευρώ. Ως εκ της δέσμευσης δε αυτής, η οποία δεν αναιρείται από το ότι, αιτιώμενος την αμετάκλητη ποινική του καταδίκη, ο εκκαλών έχει ασκήσει την 49875/18 προσφυγή ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) - **αφού η ύπαρξη εκκρεμούς ενώπιον του Ε.Δ.Δ.Α. διαδικασίας δεν δικαιολογεί την αναστολή της εφαρμογής των εθνικών δικονομικών ρυθμίσεων (πρβλ. ΣτΕ 1439/2020)** - και συνεκτιμωμένης, περαιτέρω, της ίδιας ως άνω ποινικής απόφασης, ως προς το υπολειπόμενο μέρος του εν λόγω ελλείμματος, δεν μπορεί παρά να γίνει δεκτό ότι οι αποδιδόμενες, με την προσβαλλόμενη πράξη, στον εκκαλούντα ενέργειες της ανάθεσης της διαχείρισης των ποσών των υπέρ τρίτων κρατήσεων στον ..., της ανοχής του εφοδιασμού του με μετρητά και της δυσχέρασης του ελέγχου των, όπως αποδείχτηκε, πλαστών παραστατικών της λογοδοσίας του ανωτέρω υπαλλήλου, οι οποίες εν προκειμένω στοιχειοθετούν την ιδιότητα του εκκαλούντος ως συνευθυνομένου, όχι απλώς ήταν υπαίτιες, αλλά εντάσσονταν στο πλαίσιο κοινής με τον ... εγκληματικής δράσης, προς τον σκοπό της ιδιοποίησης των χρηματικών διαθεσίμων του Δήμου .... Με την παράθεση, επομένως, στο σώμα της προσβαλλόμενης πράξης, πέραν των άλλων περιστάσεων υπό τις οποίες ανέκυψε και διαπιστώθηκε το έλλειμμα των

952.248,02 ευρώ, των συγκεκριμένων ενεργειών του εκκαλούντος, η πράξη αυτή παρίσταται πλήρως αιτιολογημένη, ως προς το οικείο κεφάλαιό της, ενώ, όσον αφορά τους λοιπούς προβαλλόμενους λόγους έφεσης, ισχύουν mutatis mutandis τα γενόμενα δεκτά για τα τυπικά ελλείμματα των 37.692,26 ευρώ και των 1.730.795,37 ευρώ, με την αναγκαία διευκρίνιση ότι, επειδή στην προκειμένη περίπτωση, το έλλειμμα αντικρίζει ισόποση ζημία στη δημοτική διαχείριση, είναι, δηλαδή, ουσιαστικού χαρακτήρα, από τον καταλογισμό του σε βάρος του εκκαλούντος δεν επέρχεται καν πλουτισμός του Δήμου, που θα μπορούσε να εγείρει ζήτημα αντίθεσής του προς τα άρθρα 904 επομ. του Α.Κ..

XII. Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, ο εκκαλών υπέχει δημοσιολογιστική ευθύνη αφενός για τα τυπικά ελλείμματα των (37.692,26 + 1.730.795,37) 1.768.487,63 ευρώ, τα οποία ανέκυψαν συνεπεία της μη σύννομης διαδικασίας ανανέωσης της πάγιας προκαταβολής του Δήμου ... και της πραγματοποίησης ανοίκειων, χωρίς την προηγούμενη έκδοση χρηματικών ενταλμάτων, πληρωμών, αφετέρου για το ελλείπον από τη δημοτική διαχείριση ποσό των υπέρ τρίτων κρατήσεων των 952.248,02 ευρώ, το οποίο, ενώ φερόταν να έχει αποδοθεί στους δικαιούχους του, δεν είχε, στην πραγματικότητα, εισπραχθεί από αυτούς. Και ως προς μεν τα πρώτα, το Τμήμα κρίνει ότι, εξαιτίας του ύψους του καταλογισμού, της αναγωγής των παρατυπιών σε μακροχρόνια, πολύ προγενέστερη της θητείας του εκκαλούντος, πρακτική των δημοτικών υπηρεσιών και της μη πρόκλησης, κατά τις παραδοχές των αμετάκλητων 2301, 2362/2016 και 249, 934/2017 και 314/2018 αποφάσεων του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων ..., περιουσιακής βλάβης στον Δήμο, συντρέχει, όπως βασίμως, κατά τούτο,

προβάλλεται με τους έκτο και ένατο λόγους της έφεσης, περίπτωση εφαρμογής των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 37 του ν. 3801/2009, που πραγματώνουν τη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας, με συνέπεια να πρέπει ο εκκαλόν να απαλλαγεί από τις επιβληθείσες σε βάρος του, για τα ελλείμματα αυτά, προσαυξήσεις και τα αντίστοιχα κεφάλαια του καταλογισμού να μειωθούν έως του ανώτατου προβλεπομένου από τις εν λόγω διατάξεις ορίου του 1/10, ήτοι να περιορισθούν σε συνολικώς 176.849,00 ευρώ. Όσον αφορά, ωστόσο, το ουσιαστικού χαρακτήρα έλλειμμα των 952.248,02 ευρώ, με δεδομένη την αξιόποινη συνδρομή του εκκαλούντος στην υπεξαίρεσή του από τον ..., οποιαδήποτε απομείωση του καταλογισθέντος ποσού, είτε με βάση τις ανωτέρω διατάξεις, είτε κατ' ευθεία εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, δεν δικαιολογείται, ούτε ως προς τις αναλογούσες στο συγκεκριμένο έλλειμμα προσαυξήσεις, που νομίμως, παρά τα υποστηριζόμενα με τον δέκατο λόγο έφεσης, επιβλήθηκαν, ως εκ της εξικνουμένης πέραν του βαθμού της ελαφράς αμέλειας υπαιτιότητας του εκκαλούντος, και το ποσό των οποίων (1.352.192,19 ευρώ), όπως υπολογίσθηκε με την προσβαλλόμενη πράξη, με ποσοστό, δηλαδή, 1,5% για κάθε μήνα του χρονικού διαστήματος από 1.1.2003 (επομένη της λήξης της ελλειμματικής χρήσης) έως 28.2.2005 (βλ. την 1084024/481312/0016/ 9.9.1999 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, Β' 1828), με ποσοστό 1% για κάθε μήνα του χρονικού διαστήματος από 1.3.2005 έως 30.9.2013 (βλ. την 1016358/800/0016/16.2.2005 όμοια, Β' 244) και μη υπερβαίνον, συγχρόνως, το όριο του 200% επί του χρέους από το έλλειμμα (βλ. άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 3193/2003, Α' 266), δεν αμφισβητείται ειδικώς με την έφεση. Πολύ περισσότερο που, καθόσον,

σύμφωνα τουλάχιστον με όσα έγιναν δεκτά με την ωσαύτως αμετάκλητη 184 - 185, 290, 539, 693, 775, 892, 1175, 1584/2014 απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων ..., η διαμοιρασθείσα μεταξύ του εκκαλούντος, του ... και του ... «λεία» από την υπεξαίρεση των αποδοτέων κρατήσεων ανήλθε, για το χρονικό διάστημα των ετών 1999 – 2007, στο συνολικό ποσό των 18.000.000,00 ευρώ περίπου, τα εμφανίζοντα περιορισμένους μόνον πόρους και εμπράγματα δικαιώματα (ετήσια εισοδήματα της τάξης των 41.500,00, 39.500,00 και 36.500,00 ευρώ για τα φορολογικά έτη 2016, 2017 και 2018 αντιστοίχως, εξ αδιαιρέτου μερίδια σε δύο οικήματα επί των οδών ... και ... στη ...και πλήρη κυριότητα επί δύο άλλων ακινήτων, μικρής επιφανείας, στο ... και στη ...) στοιχεία (τρεις πράξεις διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος, βεβαίωση περιουσιακής κατάστασης, όπως είχε δηλωθεί έως της 8.2.2018, και εκκαθαριστικά ΕΝ.Φ.Ι.Α.), τα οποία ο εκκαλών προσκόμισε προς απόδειξη της οικονομικής του κατάστασης, ευλόγως θα μπορούσαν να αμφισβητηθούν ως προς την ακρίβειά τους, ενόψει των προαναφερθέντων.

XIII. Ενόψει όλων των ανωτέρω, πρέπει η κρινόμενη έφεση να γίνει εν μέρει δεκτή, να μεταρρυθμιστεί, ως προς τον εκκαλούντα, η προσβαλλόμενη πράξη, να περιορισθεί το καταλογισθέν σε βάρος του ποσό σε συνολικώς (176.849,00 + 952.248,02 + 1.352.192,19) 2.481.289,21 ευρώ, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, να απαλλαγεί ο εκκαλών από την υποχρέωση καταβολής του οφειλόμενου για την έφεση παραβόλου (άρθρο 73 παρ. 5 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο), τα δε δικαστικά έξοδα να συμψηφισθούν μεταξύ

των διάδικων μερών, σύμφωνα με την αναλόγως εφαρμοστέα εν προκειμένω διάταξη του άρθρου 275 παρ. 1 Κ.Δ.Δ..

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την έφεση.

Μεταρρυθμίζει, ως προς τον εκκαλούντα, την 3/16.10.2013 καταλογιστική πράξη του Προϊσταμένου της Ομάδας Ελέγχου του Δήμου ...Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Περιορίζει το καταλογισθέν σε βάρος του εκκαλούντος ποσό σε συνολικώς 2.481.289,21 ευρώ

Απαλλάσσει τον εκκαλούντα από την υποχρέωση καταβολής του οφειλόμενου για την έφεση παραβόλου.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διάδικων μερών.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 29 Σεπτεμβρίου 2020.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ANNA ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΦΕΝΤΑΚΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δευτέρου Τμήματος στις 8 Δεκεμβρίου 2020.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ANNA ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ